

Выдаецца з 9 жніўня 1917 г.

18 ЛЮТАГА 2014 г.

АЎТОРАК

№ 30 (27640)

Кошт 1800 рублёў

Б Е Л А Р У С К А Я Г А З Е Т А

ДАША, ТЫ — КОСМАС!

Аляксандр Лукашэнка прысвоіў Дар'і Домрачавай званне Героя Беларусі

Пажурнае горнае надвор'е ў Сочы, з-за якога прыйшлося пераносіць мужчынскі мас-старт, усё ж такі дазволіла выйсці на старт біятлістамкам. Прыемна, што зноў на дыстанцыі тон задавала Дар'я Домрачова — між іншым, ужо трохразова алімпійская чэмпіёнка! Ва ўпартай гонцы Домрачова ў чарговы раз прадэманстравала феноменальны

ход. Хоць Даша і дапусціла адзін промах на апошнім рубяжы, але вытрымала, не аддала прагным саперніцам першага месца. І, дарэчы, устанавіла сапраўдны алімпійскі рэкорд! Заваляць тры залатыя медалі на адной Алімпіядзе раней нікому не ўдалася. Пад сілу гэта толькі Домрачовай. Яе вынік — проста космас! Іншых слоў не падабраць.

Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь Аляксандр Лукашэнка павіншаваў трохразовую алімпійскую чэмпіёнку Дар'ю Домрачаву з заваяваннем залатога медалю ў мас-старце на Алімпіядзе ў Сочы і прысвоіў спартсменцы званне Героя Беларусі. Аб гэтым БЕЛТА паведамлілі ў прэс-службе беларускага лідара.

«Дарагая Даша! Гэта гранёвыя поспехі! Ты проста малайчына! Уся Беларусь у захвапленні ад твайёй новай перамогі!»

Заваяваўшы званне трохразовай алімпійскай чэмпіёнкі, ты здзейсніла подзвіг.

Гісторыя сучаснасці не ведае такіх выпадкаў. У нашай Айчыне подзвігі шануюць асабліва.

Ад усёй душы вішучым цябе з прысваеннем найвышэйшай узнагароды Радзімы — званнем «Герой Беларусі».

Шчасця, здароўя і ўдачы!» — гаворыцца ў віншавальнай тэлеграме Прэзідэнта.

ПАД ШЧАСЛІВАЮ ЛІЧБАЙ 13

Ала Цупер і Дар'я Домрачова, выступаючы ў розных відах алімпійскай праграмы пад адным нумарам 13, дабіліся аднолькавага — «залатога» — выніку. Восі і вер пасля гэтага ў прыкметы...

У пятніцу беларускія журналісты сталі перад выбарам: прыкладна ў адзін і той жа час (з невялікім зусім інтэрвалам) — два старты. «Індывідуалка» ў жаночым біятлоне, дзе зноў былі надзеі на Дашу і кампанію, і фрыстайл, жаночая акрабятка. Тут спадзяванняў практычна не было. Таму большасць рэпарта-

раў накіраваліся да больш блізкага і ўтульнага біятлоннага стадыёна «Лаура». Карэспандэнт «Звязды» пайшоў іншай дарогай. У экстрым-парк «Ружа Хутар», размешчаны значна вышэй — на вышыні 1530 метраў. І правёў там 9 гадзін, ні хвіліны не пашкадаваўшы, што выбраў фрыстайл...

Падрабязнасці вы ўжо ведаеце. Скажу толькі, што гэта былі драматычныя спаборніцтвы. Наша Ганна Гуськова ў фінал не трапіла. А Ала Цупер толькі пасля другога фінала,

заяўшы апошняе, шостае, месца, якое давала права працягнуць барацьбу за медаль, уздыхнула больш-менш спакойна. Хоць у той момант яна давала мне каментарый у мікст-зоне, усё яшчэ трывожна паглядваючы на табло: працягваліся выступленні, і саперніцы ў любы момант маглі адсунуць яе далей. І тады ўсё — бывай, Алімпіяда. Не адсунулі. Паспела ўскочыць у апошні вагон, замкнуўшы чачвэрку наймацнейшых, усяго на 0,03 бала апырэдзішы кіта-янку Сінь Чжан.

СТАР.3

Фота БЕЛТА

«Дарагая Ала! Ад усяго сэрца вішучу цябе з бліскучай перамогай! Сёння зноў на Алімпе моцная духам жанчына. Залог твайёй перамогі — мэтанакіраванасць, воля, вялікая працавітасць і смеласць. Сваім яркім выступленнем ты падарыла сапраўднае свята не толькі беларускім балеельчыкам, але і ўсім прыхільнікам гэтага відовішчанага і экстрэмальнага віду спорту. Прызнання фаварыты засталіся далёка ззаду, і ты прадэманстравала ўсяму свету майстэрства найвышэйшага класа. Гонар перааўняе нашы сэрцы! Дзякуй табе, трэнерам і ўсяму калектыву нацыянальнай каманды за радасныя хвіліны трыумфу. Шчасця, здароўя і ўдачы!» — гаворыцца ў віншавальнай тэлеграме.

Трымай удар!

ЯК КРЫНІЦА ЭКАНАМІЧНАЙ ІНФАРМАЦЫІ

ТВОРЫ ДАСТАЕЎСКАГА

Як абараніць сябе пры карыстанні фінансавымі паслугамі?

Можна сказаць, што амаль кожны з нас хаця б адзін раз быў Раскольнікавым ці ледзь ім не стаў. У тым сэнсе, што звярталіся да бабুলі-працэнтшчыцы па пазыку. Толькі сёння функцыі такой непрыемнай, скавпнай старой выконваюць мікрафінансавыя арганізацыі і банкі. Ды і выглядаюць яны ўжо не так брыдка: прыцягальная рэклама, усмешлівы персанал і гэтак далей. Аднак ёсць і ў гэтай бочачцы меду мале-е-енечкая лыжачка дзёгцю. Працэнт...

Сачыць за тым, колькі засталася?

«Абарона праваў спажываючай фінансавых паслуг ажыццяўляецца ў нашай краіне ў адпаведнасці з Законам «Аб абароне праваў спажываючай і інчым не адрэзніваецца ад іншых галін дзеяння гэтага дакумента, — паведамляе Ірына Барышнік-ава, начальнік упраўлення абароны праваў спажываючай і кантроля за рэкламай Міністэрства гандлю. — Упайнаважаныя органы ў гэтай сферы з'яўляюцца Нац-

банк, а таксама Міністэрства фінансаў». Прадстаўніца Мінгандлю сцвярджае, што за апошні час праведзена вялікая праца ў сферы рэгулявання банкаўскіх паслуг: былі ўнесены змены ў Банкаўскі кодэкс. «І сёння банкі абавязаны прадстаўляць крэдыты, указваючы ў дагаворы працэнтную стаўку і суму, якую мы павінны вяртаць па крэдыце. Нейкіх іншых, скрытых плачжоў не павінна быць. А таксама ў новы Закон «Аб рэкламе», які ўступіў у сілу ў ліпені 2013 года, унесена патрабаванне, што калі ў рэкламе ідзе размова аб прыцягненні грашовых сродкаў і ў дагаворы ёсць прадукт, па якім банк у аднабаковым парадку можа змяняць працэнтную стаўку, то ў рэкламе гэтыя звесткі павінны абавязкова прысутнічаць».

Варта адзначыць, спецыялістка лічыць, што фінансавая адукаванасць заключаецца не толькі ва ўменні правільна чытаць дагавор і гэтак далей, але і ў адказным стаўленні да сваіх грошай: «Трэба ўмець рабіць узаважаны выбар перад тым, як заключыць крэдытны дагавор. Азначыць свой бюджэт. Такой асвеце маглі б спрыяць некаторыя сэрвісы банкаў. Напрыклад, многія банкі аказваюць паслугі SMS-банкінг (пас-

ля разліку па картцы тут жа прыходзіць паведамленне аб тым, колькі знята сродкаў). Аднак у гэтым выпадку хацелася б атрымаць дадатковую інфармацыю аб тым, колькі грошай засталася на рахунку. Гэта будзе прывучаць людзей да кантролю за выдаткамі». Пра важнасць адказнага стаўлення да сваіх фінансавых магчымасцяў сведчыць і такі прыклад: «Да нас звярнуўся адзін грамадзянін. Скардзіцца: «Я напісаў пісьмы прадаўцам, каб яны не прадавалі майму сыну-студэнту ў крэдыт. Бо пасля расплачваюся ўсё роўна я».

Абарона крэдытаатрымальніка праду-гледжана і нормай інструкцыі Нацыянальнага банка аб прадстаўленні крэдыту: «Згодна з ёю, любое змяненне ўмоў крэдытнага дагавора, якое цягне за сабою павелічэнне абавязальнасцяў крэдытаатрымальніка, павінна быць аформлена дадатковым пададнёвым крэдытнага дагавора, — тлумачыць Дзмітрый Набздораў, начальнік упраўлення рэгулявання нябанкаўскіх аперацый Нацбанка. — Трэба ведаць, што пры нязгодзе крэдытаатрымальніка з новымі ўмовамі існуе льготны перыяд — 3 месяцы, калі не спажываецца павялічана працэнтная стаўка і можна датэр-мінава пагасіць крэдыт».

СТАР.3

БЕЛАРУСБАНК

ОАО «АСБ Беларусбанк» с 15.02.2014 вводит новый срочный банковский вклад в белорусских рублях и иностранной валюте

«Четыре сезона»

на следующих условиях:

- срок хранения вклада 12 месяцев;
- размер процентной ставки по вкладу:
 - в белорусских рублях – 43% годовых;
 - в иностранной валюте – 5% годовых.
- минимальная сумма первоначального взноса и сумма неснижаемого остатка вклада 4 000 000 белорусских рублей, 500 долларов США, 500 евро, 20 000 российских рублей;
- возможность до срока возврата вклада совершать расходные операции в пределах части остатка вклада, превышающей сумму неснижаемого остатка вклада;
- пополнение вклада в течение всего срока хранения;
- возможность получения по истечении каждого трех месяцев хранения (каждого сезона) премиального дохода.

Подробности по телефону 147, на корпоративном сайте и в отделениях «Беларусбанка»

Сохранность и возврат вкладов гарантируется в порядке, установленном законодательством Республики Беларусь. Лицензия на осуществление банковской деятельности № 1 от 24.05.2013, выданная Национальным банком Республики Беларусь, УНП 100325912.

Процентная ставка по вкладам (депозитам) может быть изменена банком в одностороннем порядке в соответствии с договорами банковских вкладов (депозитов)

ХРОНИКА АПОШНІХ ПАДЗЕЙ

ВЕНЕСУЭЛА АБВІНАВАЦІЛА ЗША ў ПАДТРЫМЦЫ АПАЗІЦЫІ — «ЯК ВА УКРАЇНЕ»

Улады Венесуэлы прынялі рашэнне аб выдварэнні з краіны трох супрацоўнікаў пасольства ЗША. Пра гэта заявіў сам прэзідэнт Нікалас Мадурэ. Мадурэ абвінаваціў ЗША ў падтрымцы апазіцыі. Аб падварэнні ў датычнасці Вашынгтона да акцыяў пратэсту Каракас заявіў і ў канцы мінулага тыдня, параўноўваючы сітуацыю з тым, што адбываецца ва Украіне. «За падзеямі ва Украіне стаць тыя ж спонсары, якія рыхтуюць гэтых людзей (удзельніцаў беспарадкаў у Венесуэле). Гэта амерыканскія арганізацыі, якія праводзяць імперыялістычную палітыку ўмяшання і кантролю над светам», — заявіў Мадурэ.

ВІТАМІН С АБАРНАЕ АД ГЕМАРАГІЧНАГА ІНСУЛЬТУ

Ужыванне ў ежу прадуктаў, багатых на вітамін С (апельсіны, папая, перац, брокалі, клубніцы), можа знізіць рызыку інсульту, піша Сіньхуа. Гэта даказваў эксперымент з 65 добраабхаванымі людзьмі (кантрольная група). Гемарагічны інсульт менш распаўсюджаны, чым ішэмічны, але ён больш небяспечны. Спецыялісты замяралі ўзровень вітаміну С у крыві добраабхаваных. У цэлым нармальна канцэнтрацыя вітаміну С асцвялялася ў 41% удзельнікаў даследавання. У 45% — зніжана, а ў 14% — дэфіцыт вітаміну С. У сярэднім людзі, якія перажылі інсульт, мелі зніжаную канцэнтрацыю вітаміну С, а людзі, якія не сутыкліся з інсультам, мелі нармальны ўзровень вітаміну. Стэфан Ваньэ з Універсітэцкай бальніцы Пантшэлу падкрэслівае: трэба ўнесці дэфіцыт вітаміну С у спіс фактараў рызыкі інсульту, разам з высокім ціскам, алкаголем і лішняй вагой. Вядома, што вітамін С рэгулюе крывяны ціск, спрыяе выпрацоўцы калагену, які змяшчаецца ў касцях, скуры і іншых тканках. Раней вітамін ужо звязвалі з рызыкай хваробы сэрца.

У ЕГІПЦЕ ПАДАРВАНЫ ТУРЫСТЫЧНЫ АЎТОБУС

Пяць чалавек загінулі, па меншай меры 13 пацярпелі ў выніку падарыву турыстычнага аўтобуса ў курортным горадзе Таба (Егіпет) недалёка ад мяжы з Ізраілем, паведамляюць інфармагенцтвы. Трое з загінулых з'яўляюцца грамадзянамі Паўднёвай Карэі. Нацыянальная прыналежнасць астатніх пакуль невядома. Між тым, па некаторых даных, усе пасажыры былі паўднёвакарэйскімі грамадзянамі, якія вярталіся з экскурсіі ў Ізраіль.

ПАДРАБЯЗНАСЦІ

ПАВОДКІ ў ВЯЛІКАБРЫТАНІІ ПАЦВЯРДЖАЮЦ ПАГРОЗУ ЗАПАЛЕННЯ ЧАСТКІ ЕўРОПЫ ДА СЯРЭДЗІНЫ СТАГОДЗЯ

Паводкі ў Вялікабрытаніі сталі новым пацвярджэннем пагрозы затаплення часткі Еўропы да сярэдзіны стагоддзя. Пра гэта паведамаў прафесар Свабоднага брусельскага ўніверсітэта, віцэ-прэзідэнт Міжрадавай групы па змене клімату Жан-Паскаль ван Іперселе.

«Тое, што мы назіраем сёння ў Вялікабрытаніі, — гэта толькі пачатак, можна сказаць, папярэджанне», — адзначаў ён. Пакуль паводкі ў Вялікабрытаніі выкліканы яшчэ не ўздымам узроўню мора, а «ўсяго толькі значным павелічэннем інтэнсіўнасці ападкаў», аднак усё гэта следства адной прычыны — глабальнага змянення клімату і раставання арктычных льдоў. У сувязі з гэтым, паводле яго ацэнкі, у бліжэйшыя тры дзесяцігоддзі Еўропе трэба рыхтавацца да сістэмных паводак з-за ападкаў і выхду рэк з берагоў. Аднак па-сапраўднаму драматычнай сітуацыя можа стаць пасля 2050 года, калі павышэнне ўзроўню Сусветнага акіяна, якое цяпер адзначаецца ў 3 мм у год, пачне наўпрост пагражаць затапленнем буйных еўрапейскіх прыбярэжных гарадоў, уключаючы Лондан, Амстэрдам, Ратэрдам, Антверпен, Каленгаген.

КОРТАКА

У Беларусі на 1 лютага 2014 года зарэгістраванае беспрацоўе захавалася на ўзроўні 0,5% эканамічна актыўнага насельніцтва (год таму было 0,6%). За студзень гэты паказчык павысіўся на 0,1% у Гродзенскай і Магілёўскай абласцях (да 0,6%), а таксама ў Мінскай вобласці (да 0,5%).

Амаль 91 тыс. дзяцей з чарнобыльскіх рэгіёнаў Беларусі атрымалі пуццёкі ў здаруныя ў 2013 годзе. У Беларусі санаторна-курортнае лячэнне прадстаўляецца 100% дзяцей, якія пражываюць на забруджаных радыёнуклідамі тэрыторыях і маюць пры гэтым адпаведныя медыцынскія паказанні.

Цягнікі ў напрамку Нацыянальнага аэрапорта Мінск плануецца пусціць 7 лістапада.

Міністэрства інфармацыі Беларусі да 1 сакавіка бягучага года прымае заяўкі на ўдзел у Х Нацыянальным тэлевізійным конкурсе «Тэлевышыня». На конкурс прадстаўляюцца работы, якія выйшлі ў эфір у 2013 годзе.

Жывая зямля

«НЕСВОЕЧАСОВЫ» ЧЫРВАНАКНІЖНІК

Крыху болей за месяц таму ў Палескім дзяржаўным радыяцыйна-экалагічным запаведніку з'явілася зубраня. Нягледзячы на моцныя маразы, якія лютавалі ў другой палове студзеня і пачатку лютага, цялятка выглядае здаровай, дужэе, падростае, у яго гуллівы настыр. Штодня разам са статкам зубраня прыходзіць на кармавую пляцоўку зубрагадвальніка, ласуецца се-

нам, спрабуе крупы з вітаміннымі дабаўкамі. Звычайна папаўненне ў зуброў адбываецца ў маі-чэрвені, і цяляты да халоднага часу набываюць «самавыты» выгляд. Таму інтарэс да «несвоечасовага» дзіцяці значна большы, чым да астатніх жывёл-чырванакніжнікаў. Калі ж меркаваць па рагах маленькага волата, якія толькі-толькі прабіліся, гэтае зубраня — бычок.

СТАР.3

Фота Аляксандра КІСЕЛІЧУКА

ПАД ШЧАСЛІВАЮ ЛІЧБАЙ 13

Спецыяльны карэспандэнт «Звязды» Анатоль Сланеўскі — з Сочы

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)
А ў фінале, стартаваўшы першай, яна адразу ж усім паказала, хто тут прыхаў турыстам.

Думаю, вышэйшыя сілы вярнулі ёй усё, што павінны былі. Гэта была пятая па ліку Алімпіада Альпі. Пасля 5-га месца ў Нагана ў 1998-м (яшчэ пад украінскім сцягам) вышэй яна не ўздзімалася. Ні ў Солт-Лэйк-Сіці (10-я), ні ў Турне (9-я), ні ў Ванкуверы (8-я) не шанцавала. Былі, вядома, і перамогі — на этапах Кубка свету, на розных спартыўных міжшага рагу. Але ўсё гэта не тое. Кожны спартсмен жыве дзеля Алімпіады.

А на Цупер ужо было «паставілі крыж». У 2012-м яна пакінула вліцкі спорт — пасля цяжкага траўма, пасля вліцкай стомленасці вырашыла прывесці сябе сям'і. Нарадзіла дачку, гадавала яе, назвала на рыбалку, хадзіла ў кіно...

Яе папрасілі вярнуцца за год да сочынскіх падаеў. Не было каму ехаць на фрыстайл — дысцыпліну, якая заўсёды была ў нас у пашане. І яна паслухалася Мікалая Іванавіча Казеку — га-

лоўнага трэнера зборнай. І муж Жэно, які верыў у яе больш чым хто.

У Сочы яна стала самай узроставай сярод спартсменак фрыстайлістаў, уключаючы ўсе яго дысцыпліны (могул, слоўпстайл, хафпайп і скі-крос), якія калі-небудзь выступалі на «белых» Алімпіадах.

Вось першыя яе словы ў рангу алімпійскай чэмпіёнкі:

— Ці чакала я такога выніку? Я адказала б так: імкнулася з усіх сіл. Перад апошнім скачком старалася ні пра што не думаць. Проста абстрагавалася ад усяго, што было вакол, думала толькі пра скачок. Медаль хачу прывесціць усім, хто верыў у мяне, — усёй Беларусі, усім родным і блізкім.

З перамогай мы павіншавалі таксама Мікалая Іванавіча Казеку, чалавека, які, па сутнасці, зрабіў з Цупер чэмпіёнку.

— Чакаў гэтага поспеху ад Альпі тры доўгія Алімпіады. У чым сёння яе сакар? Пра яе проста забыліся, ніхто не лічыў яе за фаварыта. Яна ж толькі-толькі вярнулася ў вліцкі спорт, і ў яе усё было разлі-

чана на адзін старт — на Алімпіаду. Таму яна не была напружанай ці скаванай, магла рыхтавацца спакойна, думаць толькі пра сваё выступленне, а не азірацца на каргоўцы. Таму і атрымалася так цудоўна. Мы спадзяваліся, што да Алімпіады яна наблізіцца да сваіх лепшых кандыдзі. На справе ж выйшла так, што Аля паспрабавала выканаць новы скачок, дзякуючы якому і выйграла. Скачок, які прынёс алімпійскае золата Аля, яна выконвала толькі другі раз у жыцці, а першы — за дзень да таго, на трэніроўцы. Трэба прызнаць, што кітанка Сю выканала тэхнічна больш складаны скачок, але, прызямляючыся, дакранулася рукай да схіла, а за гэта здымаюцца балы.

— Што вы можаце сказаць пра якасць скачкоў Алы ў цэлым?

— У такой напружанай барацьбе спадзявацца толькі на якасць выканання скачкоў было немагчыма. Вось уявім сабе, што такі спартсмен, які сённяшні прызёр, — кітаянка Ментао Сю ці, аўстралійка Лідзія Ласіла — заўсёды выконваюць гэты элемент проста на выдатна, але сёння, у вырашальны момант, не справіліся са сваімі праграмамі.

«Перагарэл» ці былі іншыя прычыны — не ведаю. З іншага боку, мы тактычна абыгралі ўсіх, хто выходзіў на старт. Мы рызыкава-

лі ў кожнай спробе, бо разумелі, што інакш нічога не будзе.

Добра, што ў суперфінале Аля выконвала скачок першай. Той сваёй спробай з элементам ультра-сі яна паставіла саперніцу ў складанае становішча (вельмі высока ўзняла бальную планку), яны разгубіліся, сталі нервавацца.

— Як вы наогул ацэньваеце гэтыя спартыўныя?

— Барацьба была вельмі напружаная. Але стан трамплінаў і схілу — цалкам прымальны і галоўнае, аднолькавы для ўсіх, таму ніхто не можа на гэта наракаць, як і на ўмовы надвор'я.

Першы віцэ-прэзідэнт НАК Беларусі Ігар Рачкоўскі:

— Цяжка нават сабе ўявіць такую атмасферу, якая пануе зараз у Беларусі пасля заваявання ў адзін дзень трох медалёў. Гэта свята, дзеля якога варта жыць. Аля малайчына. Без лішняга слоў. Асабліва хачу адзначыць і Мікалая Іванавіча Казеку, нашага «дзеда», які ўсё жыццё прывіраў любімай справе і дабіўся такога бліскавага выніку.

— Я магу ўявіць пацудзі, якія перажываюць спартсмены, узлятаючы на вышыню чатырохпавярховага дома, — пракаментавала Дар'я Домрачава перамогу Алы Цупер. — Сёння я ўпершыню задумалася, што гэта — дзівакі від спорту, ён патрабуе жалезных нерваў.

Рыхтуючыся да Алімпіады, ты павінен прыхаць і за адзін дзень выкласціся напоўніцу. Гэта вельмі складана. Цяжка ўявіць, але ўсяго за некалькі секунд вырашаецца лёс тваёй шматгадовай падрыхтоўкі. Таму я з вліцкай павагай адношуся да фрыстайлістаў, і медалі Алы рада нават больш, чым свайму. Яна гэта заслужыла.

Трэба дадаць яшчэ, што нашы медальцісты Дар'я Домрачава, Аля Цупер і Надзея Скардзіна вызначылі спартыўныя школы, якія атрымаюць фінансавую падтрымку па праекце Прэзідэнцкага спартыўнага клуба «Алімпійскі выбар». Двухразова алімпійская чэмпіёнка Даша Домрачава накіруе 100 млн рублёў Пleshчанскай дзяржаўнай абласной сярэдняй школе алімпійскага рэзерву. Летась яна павывала ў гасцях у юных біятлістаў і была ўражана, з яким стараннем яны падыходзяць да трэніровак.

Аля Цупер накіруе такую ж суму на адрас Гомельскага дзяржаўнага вучылішча алімпійскага рэзерву, дзе яна доўгі час трэніравалася пасля пераезду з Украіны.

Бронзавы прызёр Алімпіады Надзея Скардзіна дапаможа Віцебскай спартыўнай дзіцяча-юнацкай школе алімпійскага рэзерву Беларускага фізкультурна-спартыўнага таварыства «Дынама». Яе ўклад — 50 мільёнаў рублёў.

«Залаты» скачок Алы Цупер.

«БЕЛАРУСЬ НАВУЧЫЛА ПЕРАМАГАЦЬ»

Гэта інтэрв'ю было зроблена роўна за суткі да «залатога» выступлення Алы Цупер, адразу ж пасля трэніроўкі фрыстайлістаў. Тады ніхто і ўявіць не мог, чым усё скончыцца. Мы не сталі нічога мяняць. Няхай усё сказанае застаецца, як ёсць. Для гісторыі.

— За вашымі плячыма ўжо чатыры Алімпіады. Якія ўрокі з іх вы атрымалі?

— Урокі і вопыт прыходзяць пасля кожнага выступлення. Гэтага не аднімець. Трэба проста заўважаць і выграваць свае памылкі. Я зразумела галоўнае: што б ні здарылася — на старце, падчас скачка спадзявацца трэба толькі на сябе, нельга чакаць, што памылку дапусціць саперніца.

На Алімпіадах заўсёды складана — выступленне тут па сваім напале, па напружанні не ідзе ні ў якае параўнанне ні з адным іншым спартыўным, нават з чэмпіянатам свету. Здаецца, тыя ж спартсменкі, даўно знаёмыя, і ты добра ведаеш, на што яны здольныя... Але ж не! Тут ужо сапраўды па поўнай выкладваюцца. «Перагарэла» на Алімпіадах — чатыры гады трэніровак проста вылітаюць.

— Скажыце, што вы адчуваеце падчас скачка. Ці паспяваеце пра што-небудзь падумаць? Наогул, ці страшна гэта: вырабляць такое ў паветры?

— Ці страшна? Гм... Як сказаць — мы ж таксама жывыя людзі, з усімі пацудзімі, якія ёсць у кожнага чалавека, а ўжо потым — спартсмены. На сёння для мяне гэта ўжо звычайная работа, штодзённая. Падчас яе няма калі думаць: якое блакітнае неба над табою ці які белы снег, да якога ляціш. Пакуль ляціш — проста пралічываеш колькасць абаротаў, вярчэнняў, думаеш, які ўдала прызямліцца, каб не перашкодзіў нечаканы парыв ветру. І усё. Больш ні пра што не паспяваеш.

У фрыстайл я прыйшла ў 13 гадоў з гімнастыкі. Убацьчыны, што вырабляюць дзяўчаты ў паветры, я падумала: варыянт! Памятаю свой першы скачок. Было сапраўды страшна. Калені дрыжалі, пра ўсё на свеце забылася. Адрывалася на выхадзе і... паляцела ўніз. Добра, што прыйшлося ўдала, не выпаліла. Падшыю трэнер і спакойна так сказаў: «Давай другую спробу — больш не будзе страшна». Вось так і пайшло. Даўно гэта было...

— Ала, вы — ураджэнка Украіны, выступалі за сваю краіну на многіх спартыўных, пасля Алімпіады ў Нагана вырашылі змяніць прапіску, прыехалі ў Беларусь. Што палічыла на ваш выбар? У нас таксама не ўсё гладка. Інакш Цімафей і Асоль Сліўцы не перабралі б у Расію...

— Ну, перабралі яны зусім нядаўна, усю некалькі гадоў. А мой пераезд быў звязаны, перш за ўсё, з тым, што пасля няўдалага выступлення ў Нагана (хоць пятае месца на зборных для мяне Гульнях я б не назвала няўдалым) спартыўная чыноўнікі заявілі членам каманды: «Не будзе з вас толку. Трэба новых наібраць». Тады кожны з членаў алімпійскай зборнай 1998 года стаў шукаць свае варыянты выхадзі з сітуацыі. Нехта наогул пакінуў спорт, нехта стаў трэнерам, а я пераехала ў Беларусь,

дзе фрыстайл заўсёды лічыўся адным з прыярытэтаў у вліцкім спорце.

Ведаеце, кожны спартсмен-індывідуал (а мы, фрыстайлісты, хоць і прыязджаем на выступленні камандай, жывём і трэніруемся разам, усё ж — індывідуалы, скачам жа ў адзіночку) павінен быць на ўсім больш-менш знакамых спартыўных. Не толькі дзеля вопыту. Неабходна, каб цябе заўважылі судзі. У нашым відзе спорту, дзе налічваецца балы за кожную спробу, вельмі вялікую ролю адыгрывае суб'ектыўны фактар. Судзі павінны ведаць спартсмена, а не прымаць яго за турыста. На той час многія украінскія спартсмены не змаглі праявіць сябе, бо ў федэрацыі не было грошай, спонсару знайсці таксама было няпроста, і яны... нікуды не ездзілі. За выключэннем чэмпіянату свету.

Так што, стаўшы членам беларускай каманды, я не сядзела дома, а была ўдзельніцай не толькі чэмпіянату свету, але і многіх этапаў Кубка свету, турніраў Гран-пры. Я набыла бяспечны вопыт, упэўненасць у сабе, пра мяне даведзліся. І прыйшлі перамогі. Так што з поўнай упэўненасцю магу сказаць, што менавіта Беларусь навучыла мяне перамагаць.

— А дома, на радзіме, часта бываеце?

— Часта, на жаль, не атрымліваецца. Трэніроўкі, раз'езд займаюць большую частку часу любога прафесійнага спартсмена. Так што ў Роўна выбіраюся разы два на год. І бацькі стараюцца хоць бы раз на год прыехаць у Мінск. Кожны мой прыезд дахаты — свята! Калі я збіраюся ў дарогу, тэлефаную маме і прашу што-небудзь прыгатаваць для мяне смачненькае. І яна заўсёды стараецца.

— Вы шмат дзе былі, шмат чаго пабачылі. Якая краіна, горад вам найбольш запомнілася?

— Падабаецца Швейцарыя. Маленькая такая, утульная і прыгожая краіна, кругом — рэкі, азёры і горы. Многа кароў на горных схілах, у далінах. Усё дыхае спакоям. Рэлаксацыя проста ідэальная. Яшчэ падабаецца Японія. Зусім іншая культура, але людзі вельмі прыветлівыя, усміхаюцца, заўсёды гатовыя дапамагчы.

— Разумою, што вольнага часу ў вас няма. І ўсё такі, як вы яго праводзіце?

— Калі ёсць магчымасць, люблю проста паспаць. Лета на рыбалку еджу, мне падабаецца ціха пасядзець на беразе рэчкі ці возера. Люблю што-небудзь пачытаць. Музыку слухаю розную — пад настрой. Гэта можа быць і рок, і лірычныя кампазіцыі, і электронная музыка.

— Фільмы таксама любімо розныя, галоўнае, каб крылі не было на экране.

— Скажыце, калі не фрыстайл, то што?

— Цупер ужо складана пра гэта казаць. Я ўсё жыццё ў спорце... Калі б крыху раней завязала з гімнастыкай, то, можа, занялася б бальнымі танцамі і стала вядомай танцоўшчыцай. Хто ведае?!

ТВОРЫ ДАСТАЕЎСКАГА ЯК КРЫНІЦА ЭКАНАМІЧНАЙ ІНФАРМАЦЫІ

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

Нашмат лягчэй ад гэтага наўрад ці стала, на маю думку, але хаця б нейкі абавязальнасці банка перад кліентам замацаваны. Увогуле, до-ступ да атрымання беспечных, празрыстых фінансавых паслуг — гэта законнае права спажыўца. Такую ідэю прапагандаюць у Беларусі таварыстве абароны спажыўцоў. Яго кіраўнік Ганна Суша непакоіцца пра тое, што спажыўчы вучацца толькі на сваіх памылках: «Мы рэкамендуем перад тым, як падпісаць дакумент, добра яго вывучыць. Можна нават узяць яго з сабою. Гэта не забарона. Пакажыце яго спецыялісту, па магчымасці».

Без імунітэту супраць крэдытавання?

«На жаль, для постсавецкіх краін тэма фінансавай адукаванасці настолькі вострая, наколькі ні адна іншая тэма спажывецкага рынку, — лічыць Дзмітрый Янін, старшыня Праўлення Канфедэрацыі таварыстваў спажыўцоў краін СНД. — Пакаленне, якое фарміравалася ў папярэднюю гістарычную эпоху, не мела «прышчэпкі» ад агрэсіўнага крэдытавання. Таму амаль усе атрымлівалі ўрокі фінансавай адукацыі за свой кошт, несучы грошы ў піраміды «МММ», беручы крэдыты са скрытымі камісіямі. Цяпер яны атрымліваюць новы ўрок, беручы грошы ў ліхвяроў, якія называюцца мікрафінансавымі арганізацыямі».

Любое змяненне ўмоў крэдытнага дагавора, якое цягне за сабою павелічэнне абавязальнасцей крэдытаатрымальніка, павінна быць аформлена дадатковым пагадненнем.

Дзмітрый Янін, як прадстаўнік Расіі, краіны, якая зведзела паўсюднае мікрафінансаванне раней за нас і адкуль прыйшлі да нас многія гультыцы гэтага рынку, праводзіць цікавую паралель з пазамінулым стагоддзем: «Давайце ўспомнім «Злчаньства і пакаранне» Дастаеўскага. На якіх умовах бабурля-працінтшыца крэдытавала Раскольнікава? У тыя часы стаўкі «мікрафінансавых арганізацый» былі ў некалькі разоў ніжэйшыя, чым сёння. 10 капеек з рубля (а значыць, 10% у месяц плаціў Раскольнікаў. А сярэдняя стаўка ў Расіі сёння 2% у дзень (каля 60% у месяц). У асноўным, мікрапазыка — гэта кантрольны стрэл у сямейны бюджэт. Сям'я, якая ўжо знаходзіцца ў дрэнным фінансавым стане, трапляе ў яшчэ большую беднасць. Гэта вялікая праблема, якая вядома і еўрапейскім краінам. У Вялікабрытаніі статыстыка сведчыць аб тым, што кожны чацвёрты, хто бярэ грошы ў мікрафінансавых арганізацый, выдаткоўвае гэтыя сродкі на пагашэнне папярэдніх даўгоў. 40% пазычаных грошай там ідзе на куплю ежы. Гэта не разавая пакупка ў надзвычайнай сітуацыі, а базавыя выдаткі».

Банкруцтва для фізічных асоб?

Спецыяліст канстатуе, што ў Расіі ўвогуле складалася такая сітуацыя, калі варта прывесці заканадаўства аб банкруцтве фізічных асоб: «Бо няма юрыдычных асноў для таго, каб грамадзянін, які страціў працу, сказаў, што «яму няма чым плаціць». Ужо больш за два гады, нягледзячы на тое, што гэта была ўрадавая прапанова, расійскі парламент не прымае закон аб банкруцтве фізічных асоб, які не выгадны банкам. Неабходна, каб людзі, якія страцілі працу, захавалі на нешта, маглі спісаць доўг. Адзінае паражэнне, якое «банкрут» пры гэтым атрымлівае, — на праця-

Грошы

НОВЫ ДЭПАЗІТ «ЧАТЫРЫ СЕЗОНЫ»

Беларусбанк з 15 лютага ўвёў новы тэрміновы банкаўскі ўклад у беларускіх рублях і замежнай валюце, паведамліў рэдакцыі ў прэс-службе ўстановаў.

Уклад «Чатыры сезоны» мае тэрмін захоўвання 12 месяцаў, дзе мінімальнае сума першапачатковага ўносу і сума пастаяннага аstatку дэпазіта складае

гу пяці гадоў нельга браць новы крэдыт». Яшчэ больш пагаршаюць стан крэдытаатрымальніка калектарскія агенцтвы (установы, якія займаюцца «выбіваннем» даўгоў). «У Расіі калектары ўжо даўно лігалізаваліся. Гэтыя кампаніі дзейнічаюць без ліцэнзавання. Яны могуць наймаць супрацоўнікаў з вельмі сумніўнай рэпутацыяй. Адзінае абмежаванне, якое для іх сёння ёсць, — яны не маюць права турбаваць у начны час», — паведамаў Дзмітрый Янін. У нас, на шчасце, пакуль такога няма.

У чаканні рэгулявання

Застаецца актуальнай тэма рэгулявання рынку мікрафінансавання. «З прыняццем указа аб рэгуляванні Нацбанкам дзейнасці мікрафінансавых арганізацый будучы вырашаны многія праблемы. У Міністэрства гандлю паступае шмат скаргаў на дзейнасць менавіта гэтых арганізацый», — заявіла Ірына Барышнікава.

Дзмітрый Набздораў паведамаў, што ёсць прыніцыпы, узгодненыя ўсімі дзяржаўнымі органамі ў дачыненні да рэгулявання мікрафінансавога сектара ў краіне. Яны ўключаны ў адпаведны праект указа: «Сутнасць першага прыніцыпу ў тым, што гэтая дзейнасць не будзе ліцэнзавана, але будзе вестцця рэестр мікрафінансавых арганізацый. Каб трэціць туды, неабходна выканаць шэраг патрабаванняў па памеры статутнага капіталу, дзелавой рэпутацыі кіраўніка. Маецца на ўвазе адсутнасць судзімасці за злчаньства супраць уласнасці, наяўнасць вышэйшай эканамічнай, юрыдычнай адукацыі». Для кампаній, якія не ўводзіць у рэестр, дзейнасць па рэгуляванні прадстаўленні мікрапазык будзе прызнавана незаконнай і забараняцца. Яшчэ адзін прыніцып: у дагаворы мікрапазыкі павінна быць указана працэнтная стаўка ў гадавым выплічэнні і не можа быць прадугледжана ніякіх дадатковых плацяжоў за карыстанне пазыкай. Мікрафінансавая арганізацыя не будзе мець права павялічыць працэнтную стаўку ў перыяд дзеяння дагавора мікрапазыкі альбо падвоўжыць тэрмін дзеяння дагавора. Памёр штрафныя санкцыі прапануецца абмежаваць сумай пазыкі. «Напрыклад, калі чалавек узяў у доўг 100 тысяч рублёў, не можа набыць штрафна на мільён. Сума за невыкананне абавязальнасцей не павінна перавысціць 100 тысяч», — растлумачыў Дзмітрый Набздораў.

Акрамя таго, прапануецца ўвесці норму, што Нацбанк у выключных выпадках будзе мець права ўстанавіць верхнюю мяжу стаўкі па пазыцы ў выпадку, калі будзе падпісаны указ, Нацбанк зможа праводзіць праверкі мікрафінансавых арганізацый, накіроўваць ім абавязковыя для выканання прадпісанні аб ліквідных паражэннях. За канкрэтныя паражэнні, якія прапісаны ў праекце ўказа, Нацбанк будзе мець права выключыць мікрафінансавую арганізацыю з рэестра. Новым указам будзе ўведзена прамая забарона на прыцягненне грошай юрыдычнымі асобамі, якія не з'яўляюцца банкамі, нябанкаўскімі крэдытна-фінансавымі арганізацыямі альбо спажывецкімі кааператывамі фінансавай ўзаемадапамогі, што будзе ў рэестры Нацыянальнага банка.

Уладзіслаў КУЛЕЦКІ.

Беларускія фрыстайлісты — самыя стабільныя здабітчыкі медалёў на зімовых Гульнях. У пятніцу і панядзелак у экстрэм-парку «Ружа Хутар», які ўваходзіць у горны спартыўны кластар, уступалі ў барацьбу і яны. Першымі стартавалі жанчыны. Спачатку прайшла кваліфікацыя, а пазна вечарам — фінальныя спартыўныя. У акрабачных скачках нашу жаночую дружыну прадстаўляюць Аля Цупер, Ганна Гуськова і Волга Капусціца.

Аля Цупер — самая тытулаваная з іх. Гэтая Алімпіада для яе — пятая (пачынаючы з Нагана ў 1998-м), яна шмат разоў перамагала ў розных спартыўных, этапах Кубка свету — у яе золоты медалёў у калекцыі, што сябра жартам называюць яе «Жалезная лэдзі». «Жалезная» Аля сапраўды. Але толькі падчас працы — на трэніроўцы, тым больш — на старце. У звычайным жыцці яна вельмі абаяльная, з іскрынкай. Размаўляюць з ёю, нават пасля працяглай трэніроўкі, за дзень да адказнага старту, вельмі лёгка. Мяркуюць самай.

— Ала, тры гады назад вы заявілі, што пакідаеце вліцкі спорт...

— Ну, гады мае такія, што старэйшых за мяне на трампліне ўжо нічога няма. Шчыра скажу, я і не думала, што зноў дэвідацкія выходзіць на старт. Думала дзеля сябе пажыць, дзеля сям'і. Забыцца пра гэтыя бясконцыя пераезды, успомніць пра сяброў, сваякоў, родных, многіх з якіх сто гадоў не бачыла. Ды і проста абстрагавалася ад спорту, залячыць, нарэшце, траўмы, якія не давалі спакою. Вы не ўяўляеце, які гэта кайф, — прычынацца раніцай без думкі, што трэба збірацца на трэніроўку, напружвацца, даваць вынік, якога ад цябе чакаюць... Я выкінула з галавы фрыстайл на два гады: нарадзіла дзіця, і наогул не да спорту было. Але мяне літаральна выцягнулі. «Трэба выраतोўваць сітуацыю, няма каму выступаць, маладыя дзяўчаты не гатовы».

Я і сама гэта бачу. Што магу сказаць? З маёй ранейшай праграмай я б факладна была ў прызёрах, сёння я бліжэй да піку форматы. А наколькі мая падрыхтоўка акажацца ідэальнай, даць адказ толькі трампліні і снег. Галоўнае, што я зноў стала атрымліваць задавальненне ад скачкоў.

«НЕСВОЕЧАСОВЫ» ЧЫРВАНАКНІЖНІК

Анатоль КЛЯШЧУК. Фота аўтара. Хойніцкі раён.

ПЕРШЫМІ нечаканае зімовае папаўненне ў стайку заўважылі спецыялісты запаведніка, якія ў халодны перыяд года займаюцца падкормкай жывёл. Штогод з надыходам марозоў і снегу частка зубрынай папуляцыі запаведніка вяртаецца да гадавальніка. Сёлета на пляцоўку прыйшлі каля 30 асобін. Стала ўжо нярэдкасцю, што самкі прыводзяць і позніх цялят — вясенскага прыплоду. Але з'яўленне рэліктавых жывёл у гэты позні час навукоўцы лічаць адхіленнем ад нормы, тым больш калі ацёны адбываюцца ў сярэдзіне зімы. Існуючы навуковыя рэкамендацыі па выбароўцы гэтых «несвоечасовых» дзіцянят дзеля захавання моцнай папуляцыі, якія датычацца нават чырванакніжнікаў. Але толькі не зуброў радыяцыйна-экалагічнага запаведніка, у якім вядзецца ўлік любых праў дзікай прыроды дзе ўмшання ў яе чалавека. Студзеньскаму зубраняці наканавана расці і дужэць, а чалавек яму не пагражае.

— За гэты час зубраня вырасла амаль у два разы. А спачатку мы нават разгубіліся, убачыўшы малую рудую, на хісткіх нагах, жывёлку — зіма ж наперадзе, маразы, завеі, — прыгадвае паліўніцтвазнаўца Сяргей Смалоўскі. — Але пакрысе зубраня падужала і цяпер разам з іншымі «аднагодкамі» вясела гоісае па заснежанай загародцы.

Летась у зімовы час у гадавальніку было 86 асобін зуброў. Таму ў Сяргея Смалоўскага ёсць два памочнікі, якія штодня разносяць кукурузную муку па кармаўшчах, высякаюць лункі на сажалцы для вадапою, раскідваюць сена, — егер Анатоль Валасюк і ляснік Сяргей Мароз. Адпаведна леташняму падліку жывёл, на тэрыторыі Палескага запаведніка жывуць 93 зубры. І гэта без падліку леташняга прыплоду, без вясенскіх зубраняці і гэтага — зімовага.

Рыхтуючы артыкул, пазнаўі Сяргею Смалоўскаму і пачуў ад яго, што дзямі да падкормачнай пляцоўкі падшылі яшчэ 12 зубрыц з зубраняці, сярод якіх ёсць яшчэ адзін «несвоечасовы» волат.

Анатоль КЛЯШЧУК. Фота аўтара. Хойніцкі раён.

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

■ Нефармат

ЛЮТАЎСКАЕ СОНЕЙКА

Вось так былі: збярэшся пісаць аб адным, а потым унікае зусім іншы паварот. Так было і на гэты раз. Тэму для нататак выбрала даволі сур'ёзную, ужо і матэрыял падабраўся. Але за акном ішоў пануры і назоўлівы лютаўскі дождж, і ён павольна перакрэсліваў ранейшыя думкі і намеры. Хацелася сонца. Такага, як на карціне Тамары Паўлючук «Лютаўскае сонейка».

У 1990-я гады брэсцкая мастачка набыла асабліваю папулярнасць. Яе выставы праходзілі ў нашай краіне і за мяжой. А творчасць Тамары называлі нераздаданай таямнічай быццям. Свет матываў і вообразаў на яе палотнах складаны і шматпланавы, з нейкім асаблівым водлібскім працоства... Я ніколі не бачыла, каб нехта так маляваў вочы, якія глядзяць проста ў душу і ад якіх не схавашся нідзе.

Раней я не была знаёмая з Тамарай Івананай. Задала ёй колькі пытанняў на адным з вернісажаў, потым напісала рэпартаж. А на адкрыцці наступнай выставы яна сама падышла, шырока ўсміхнулася, пагаварылі. Мастачка нечакана спытала, калі ў мяне дзень нараджэння. А потым сказала: «О, я так і падумала, што зможу. Я напішу табе карціну ў падарунак — «Лютаўскае сонейка». Прайшоў час, я ўжо не ўспамінала той выпадак і была ўпэўнена, што даўно забылася пра гутарку паспяхова і вельмі занятая мастачка.

Можаше ўявіць сабе маё здзіўленне, калі менавіта ў дзень нараджэння адчыніліся дзверы кабінета, а на парозе стаяла Тамара Івананай... з карцінай. І так проста, нібы гаворка была ўчора, пастаніла яе на стол са словамі: «Я ж казалася, што напішу для цябе». Тады мы доўга сядзелі з ёй, гаварылі пра жыццё. Яна раскажвала, як сюжэты прыходзілі ёй у гавань, а потым яна пераносіць іх на палотны. Так было з карцінамі чарнобыльскага цыкла ды і многімі іншымі. Тамара Паўлючук была надзвычай светлым, аптымістычным чалавекам, з-пад яе яра выйшла нямала цудоўных вершаў, яшчэ яна хораша спявала. Выгадвала траіх дзяцей, двое з якіх сталі мастакамі.

На жаль, Тамары Івананай ўжо даўно няма з намі. А яе карціна «Лютаўскае сонейка» вісіць акарат насупраць дзвярэй майё спальні. Як працянае, адразу бачу сонца, якое выглядае з-за густых галін сасны і елкі. Лютаўскае — нізкае, жаўтаватае на снежна-зляненым фоне — сонца нагадвае пра блізкі канец зімы і недалёкую вясну.

Яшчэ адно сонца ўразіла мяне зусім нядаўна, гэтым летам, на карціне «Дарога да сонца» самадзейнага мастака Анатоля Галушкі. Пра гэтага моцнага духам чалавека я раскажвала ў газэце 8 чэрвеня мінулага года. Ён прыкаваны да ложка і піша свае карціны, заціснёўшы пэндззаль зубамі. На выставе ў Белаазёрскай літаральна аслушчалася яго гэтай карцінай. Нешта асаблівае ў ёй было, у звычайнай лясной прасцы, асветленай прамымі яркімі сонечнымі промнямі. Вельмі ўзрадавалася, калі казалі, што карціну можна набыць. Для гэтага належала запісацца ў адміністратара, а пасля выставы, якая працягнулася каля месяца, абяцалі звязцца і сказаць, куды і калі прывесці грошы і забраць работу. Я запісалася першай і была ўпэўнена, што карціна мая. Нават у сваім артыкуле пра гэта сказала. Выходзіць, што няпраўду сказала... Тады нават не звярнула ўвагі, што адразу пасля прэзентацыі названую карціну забраў невясіком мужчына. Падумала, што гэта работнік Дома культуры пачаў прыбіраць работы з залы, бо сама выстава мелася быць у холе.

Мне пазнавіла праз месяц з прабачэннямі дзяўчына-адміністратар. Аказалася, твор тады забраў не работнік установы, а мясцовы аграрый. Ён не палічыў патрэбным запісацца, як іншыя. Пасля мерапрыемства кінуты грошы на стол арганізатараў, зноў карціну сцяны і панёў у невідомым кірунку.

Як я потым злавалася на гэтага пранырлівага аматара мастацтва! Казала мужу: «Вось што бывае з тымі, хто жыве па законах і правілах — яны застаюцца ні з чым». Ну вельмі хацелася мне тую карціну. Нешта ў ёй было асаблівае — такое, што, здавалася, можа прагнаць, паводле Ніны Мацяш, «усё душэзнае чарноцце» і паказаць дарогу да святла...

А цяпер воль падумалася: няхай будзе яму, таму чалавеку, военскае сонца. Мабыць, яму яно больш патрэбна. А ў мяне ёсць сваё «Лютаўскае сонейка».

Святлана ЯСКЕВІЧ

ВІНШУЕМ!

Яна раскажа ў рэпартажах
Усё пра брэсцкія навіны:
Пра наваесіжы, вернісажы,
Палескі кравід пажажа,
Граніт і цуда-журавіны.

Пра чыйсьці пошук адмыслывы,
Чьюсьці вахту дні і ночы
Нам скажа сакавітай мовай,
Па-рэпарцёрску тэрмінова,
Дасціпна, з цеплынёй жаночай.

Яўген ПЯСЕЦКІ

І ўсе звяздоўцы шчыра віншуюць адну са сваіх найярчэйшых «зорак» — спецыяльнага карэспандэнта па Брэсцкай вобласці Святлану Вікензеўну ЯСКЕВІЧ — з прыгожым юбілеем!
Зычым шановай Святлане гармоніі ў душы, цяпла і паразумення ў сям'і, дабрабыту ў хаце! Няхай крыніца яе творчага натхнення будзе невычэрпнай, а Ганаровая грамата Міністэрства інфармацыі Рэспублікі Беларусь, якую Святлана атрымала днямі за сваю плёную працу, — не апошняя ўзнагародай у яе працоўнай скарбонцы.

Святлана АЛЕКСІЕВІЧ:

«САМАЯ ГАЛОЎНАЯ БІТВА АДБЫВАЕЦЯ ўНУТРЫ ЧАЛАВЕКА»

Днямі на XXI Мінскай міжнароднай кніжнай выставе-кірмашы адбылася сустрэча са знакамітай беларускай пісьменніцай Святланай Алексіевіч. У невялічкім павільёне ААТ «Белкніга», па запрашэнні яго дырэктара. Пасля размовы спадарыня Алексіевіч яшчэ больш за дзве гадзіны падпісвала чытачам кнігі.

Відаць было, як сама пісьменніца зноўдзілася па беларускіх чытачах. Яна дзякавала за тое, што прыйшлі, за кветкі... Як чытачу патрэбны кнігі, мудрае непрадзятае выказванне, так і пісьменніку патрэбны наш водгук, патрэбна быць жывыя твары, непадробныя эмоцыі.

На сустрэчы са Святланай Алексіевіч мяне не пакідала ўражанне, што яна — чалавек спагадлівы і добры, неабіякавы і сумленны. І яе адказы на пытанні чытачоў і журналістаў былі такімі ж. Пачну з адказу на пытанне пра змену пакаленняў, якое ўдалося задаць карэспандэнцы «Звязды».

ПРА «ЭФЕКТ ТРАВЫ»

У 1990-я гады, памятаю, пісьменнік Алесь Адамовіч (і не толькі ён, але мы з ім гаварылі на гэтую тэму) лічыў, што воль прыйдзе праз 20 гадоў новае пакаленне — і будзе абсалютна іншая краіна. Ведаеця, я ездзіла і па Расіі, і па Украіну крыху, і па Беларусь. Не магу сказаць, што новае пакаленне — гэта абсалютна іншыя людзі. Яны дастаткова сервільныя, матэрыяльныя, прыстасоўваюцца да таго, што адбываецца. Ёсць толькі студэнты, людзі, якія жывуць у влвічых гарадах. Яны — тыя людзі, пра якіх мы марылі... І тое, як вы ведаецце, існы раз'яджаюцца па ўсім свеце. І мы зноў застаёмся ні з чым. Таму я не перабольшавала б так моцна біялагічны фактар. Мы на яго спадзіваліся. Але час гэта, на жаль, не пацвердзіў... Нічога так моцна, як мы хацелі, не змянілася, і ў той жа час, я веру ў гэты «эфект травы». Што ўсё роўна час рухаецца... Усё сканчаецца. Ужам вам прыядзецца, што маладзейшы, жыць у гэтым часе. Я ўжо не вельмі веру, што маіму пакаленню дастанецца. Жыць, на жаль, надта кароткае.

ПРА «ЧАС СЭКАНД-ХЭНД»

Недзе 35 гадоў я пісала воль гэтыя шэсць кніг (кнігі з нізкі «Галасы ўтопіі», «Чарнобыльская малітва», «У ваіны не жаночы твар», «Цынкавыя хлопчыкі», «Зачараваныя смерцю», «Апошнія

сведкі. Сопла для дзіцячага голасу». — Аўт.). Можна сказаць, што гэта адна кніга, адна душа. Гэтая кніга больш за ўсё пра тое, як мы жылі, як гэтае жыццё скончылася і як мы апынуліся ў разгубленасці. У Беларусі час наогул спыніўся. У кнізе вельмі шмат рускага матэрыялу, таму што там крах ідэі, капіталізм, — нечаканы для большасці людзей, больш відэачна прасоўваецца на лёсах. У нас усё троху схавана. Крыху сацыялізму, крыху капіталізму, крыху імператарства. Неяк усё ў кучы. Сёння людзі ратуюцца тым, што замкнуліся ў сваім доме, у коле блізкіх людзей. Маладыя людзі гэты вакуум запалююць тым, што спрабуюць ездзіць, бачыць свет. Кожны знаходзіць свой шлях жыццявання. Я хацела б сказаць, што не трэба быць у распачы. Усё ж галоўнае мы зрабілі — камунізм пераможаны. Маладым людзям я параіла б: рыхтуецца да будучыні. Яна усё роўна будзе, будзе нармальнае еўрапейскае будучыня. Можна быць, маё пакаленне да гэтага не дажыве, а вы дажываце. Але рыхтуецца сябе. Капіталізм вельмі хворы. Воль я 10 гадоў прахлала за маёй і жаху сказаць, што нашае ўяўленне пра капіталізм вельмі рамантычнае. Гэта вельмі жорсткае сістэма, і я думаю, да яе прывычання мы будзем вельмі доўга. Так што ў кнізе я спрабавала паказаць думкі вельмі розных людзей. У ёй гучыць хор розных галасоў. Таму што, як вы бачыце, на постсавецкай прасторы ёсць вельмі

шмат варыянтаў... Але я хацела перадаць галоўныя нейкія лініі. Таму што, калі ў 1990-я гады нам здавалася, што мы развіталіся з камунізмам, то цяпер так не здаецца. Воль калі я шмат ездзіла па Расіі, то мяне здзівіла, наколькі, асабліва маладыя людзі, сумуюць па мінулым. Калі гэтага няма ў Маскве, Пецярбургу, то там, у глыбіні Расіі, гэтага шмат. Гэта нечакана. Так што яно будзе яшчэ не раз вяртацца. Мне хацелася стварыць вобраз чалавека за гэтыя 30 гадоў — што з ім робіць эпоха, ідэя... Чаму ў 1990-я мы былі так рамантычны настроены і нам здавалася: воль яно, новае жыццё? А усё аказалася зусім не так. Так што, я думаю, гэтая дакументальна-мастацкая энцыклапедыя — яна і для гісторыі, і нам для разваг. І я цяжка ўяўляю, што я працігвала б яе. Таму што «чырвоны чалавек», у тым варыянце, у якім ён быў, знік. Цяпер з'яўляюцца іншы чалавек. І нават калі ў ім ёсць нейкая туга пра мінулае, я не думаю, што ўсе хацелі б жыць пры камунізме. Усе хацелі б нейкага справядлівага жыцця, справядлівага сацыялізму. Напэўна, у 1990-я гады мы так сабе гэты ўяўлялі. Але жыццё цяжка прагназаваць. Сёння кожны сам у адказнасці за свой лёс. Гэта, напэўна, і ёсць свабода. А не тое, што свабода ад таго, што ў нас будзе добры цар і ён усё вырашыць, зробіць справядлівае жыццё. Не, свабода — гэта калі кожны працуе на гэтае новае жыццё. Воль пра гэта мае кнігі.

ПРА МАГІЮ САЦЫЯЛІЗМУ

Ведаеця, «Цынкавыя хлопчыкі» зрабілі замаха на галоўны міф, на якім стаяла савецкая дзяржава, — міф пра чалавека з ружом. Мы заўжды былі ваенныя людзі. Мы або рыхтаваліся да ваіны, або ваявалі. І гэтыя ваіны заўжды пазіцыянаваліся як ваіны справядлівыя. І гэта (ваіна ў Афганістане. — Аўт.) трапіла якраз на злом эпох, калі савецкая ўлада сыходзіла, а новы час прыходзіў. І, вядома, ні генералы, ні савецкія функцыянеры не верылі, што надыходзяць новыя часы. І паўліваць на масавую свядомасць, на хлопцаў, якія там ваявалі, было вельмі лёгка. Некага куплялі — тады нічога не было — за тэлевізар, некаму працу давалі. Адна маці мне сказала: гэта я раскажваю табе, каб ты зразумела, што я перажыла, страціўшы адзінага сына, а пісаць трэба іншае, мне патрэбны сын-герой. І памятаю, як адна жанчына (мы з ёй пазнаёмліся, калі яе сын — двухметровы хлопец — ляжаў у труне ў маленькім дзевяціметровым пакойчыку) казала: раскажы, раскажы, ён стаяў. Ён генералам дачы рамантаваў, яго нават не навучылі ні кідаць гранаты, ні страляць. А адправілі туды. І, зразумела, праз месяц яго забілі. І я напісала, што казала та я жанчына. А потым прыходжу ў суд, і яна ў судзе. І я пытаюся, а вы, Наташанька, што тут робіце? А яна мне сказала воль гэтую фразу: гэта трэба табе, а мне патрэбны сын-герой. Ведаеця, масавая свядомасці

■ 3 нагоды

САМАЯ ДАСТОЙНЫЯ НА ВІЦЕБШЧЫНЕ

У Віцебску ўшанавалі тых, хто атрымаў ганаровае званне «Чалавек года Віцебшчыны». Па традыцыі іх павінаваў з высокім званнем губернатар Аляксандр КОСІНЦ.

Цырымонія ўзнагароджання прайшла ў канцэртнай зале «Віцебск». Усе галоўныя віноўнікі свята атрымалі спецыяльны знак і грашовую прэмію. Карэспандэнт «Звязды» пагутарыў з некаторымі землякамі.

Айцец ЧАСЛАУ, настаіцель касцёла Святой Тройцы ў вёсцы Росіцы Верхнядзвінскага раёна:

— Гэта ўзнагарода на мяне быццам з неба звалілася і, вядома, трэба яе прымаць... Я — звычайны чалавек, святар. Працую з людзьмі, люблю беларускую зямлю, людзей гэтай зямлі.

Шмат паломнікаў у вёску Росіцы штогод прыязджае, каб пакланіцца памяці нявільных людзей, якіх нішчылі фашысты. Мы з вернікамі шмат папрацавалі над добраўпарадкаваннем тэрыторыі каля касцёла.

Ёсць алеі памяці, блажэнных. У 2011 годзе касцёлу было 100 гадоў, а каталіцы прыход нашам старэйшы...

Уладзімір САУЛІЧ, уласны карэспандэнт газеты «Сельская газета» па Віцебскай вобласці:

— Ніколі не «ганяюся» за «сенсацыянамі». Пісаў пра людзей вёскі, простых, «ад зямлі», распавядаў пра іх праблемы... На майё машыне «Жыгулі» ў асноўным на сельбровых справах праехаў каля 1 мільёна кіламетраў, пільны перасею на «Аўды» — і 1250 тысяч кіламетраў праехаў ужо. Рамонт зрабіо на прэмію, якую атрымаў як лаўрэат.

Мікалай МАРТЫНАЎ, генеральны дырэктар кіруючай кампаніі холдынга «Беларуская скурна-абутковая кампанія «Марко»:

— Прыемна, што ўладай адзначаецца ўклад у беларускую эканоміку прадстаўнікоў бізнесу, якія працуюць на карысць нашай краіны. А памятаецца, калісьці слова «прадпрымальнік» было амаль што

абразай... Цяпер усё па-іншаму! І гэта, лічу, вялікая заваёва нашага пакалення прадпрымальнікаў. Званне, якое прысвоілі мне, — узнагарода ўсім прадпрымальнікам вобласці. Але трэба працаваць яшчэ лепш.

Васіль ЧЭКАН, начальнік Віцебскага абласнога ўпраўлення Міністэрства па надзвычайных сітуацыях Рэспублікі Беларусь, палкоўнік унутранай службы:

— Усе мае падначаленыя добрасумелна выконваюць свае службовыя абавязкі. І як вынік — у нас на тэрыторыі вобласці зменшылася колькасць пажараў, надзвычайных сітуацый, больш людзей мы выратавалі на пажарах.

Толькі што правалі сумесныя вучнёўні з калегамі Літвы і Латвіі па ліквідацыі надзвычайных сітуацый. Нашы выратавальнікі паказалі сябе з лепшага боку — было вельмі прыемна.

Аляксандр ПУКШАНСКІ

Мінскі раённы ісполнительный комитет 21 марта 2014 г. проводит открытый аукцион по продаже земельных участков в частную собственность граждан Республики Беларусь в Минском районе

№ лота	Адрес земельного участка	Кадастровый номер	Площадь земельного участка	Целевое назначение	Инженерная инфраструктура	Расходы по подготовке документации (рублей)	Начальная цена земельного участка (рублей)	Задаток (рублей)
1	Горанский с/с, д. Крылово	633681310101000105	0,1000 га	Для строительства и обслуживания многоквартирного жилого дома	-	4 288 219	76 000 000	15 200 000
2	Горанский с/с, д. Крылово	633681310101000106	0,1000 га	Для строительства и обслуживания многоквартирного жилого дома	-	4 288 219	76 000 000	15 200 000
3	Горанский с/с, д. Крылово	633681310101000103	0,1000 га	Для строительства и обслуживания многоквартирного жилого дома	-	4 262 219	76 000 000	15 200 000
4	Горанский с/с, д. Крылово	633681310101000107	0,1000 га	Для строительства и обслуживания многоквартирного жилого дома	-	4 262 219	76 000 000	15 200 000
5	Крупицкий с/с, д. Самуэлюво, участок № 16	623683908601000079	0,1506 га	Для строительства и обслуживания жилого дома	электричество	84 000	78 000 000	15 600 000
6	Крупицкий с/с, д. Самуэлюво, участок № 19	623683908601000078	0,1506 га	Для строительства и обслуживания жилого дома	электричество	84 000	78 000 000	15 600 000
7	Новодворский с/с, аг. Гатово, участок № 94	623684301601000541	0,1548 га	Для строительства и обслуживания жилого дома	электричество	450 000	90 000 000	18 000 000
8	Новодворский с/с, аг. Гатово, участок № 179	623684301601000538	0,1543 га	Для строительства и обслуживания жилого дома	электричество	450 000	90 000 000	18 000 000
9	Петришковский с/с, д. Новашино	623685707101000302	0,1118 га	Для строительства и обслуживания жилого дома	электричество	390 000	66 000 000	13 200 000
10	Петришковский с/с, д. Новашино	623685707101000320	0,1495 га	Для строительства и обслуживания жилого дома	электричество	390 000	89 000 000	17 800 000
11	Петришковский с/с, аг. Петришки	623685707601000085	0,2205 га	Для строительства и обслуживания жилого дома	электричество, газ	5 394 000	210 000 000	42 000 000
12	Юзюфовский с/с, д. Казеково, участок № 1	623688203601000137	0,1343 га	Для строительства и обслуживания многоквартирного жилого дома	-	5 034 600	48 000 000	9 600 000
13	Юзюфовский с/с, д. Казеково, участок № 2	623688203601000138	0,1393 га	Для строительства и обслуживания многоквартирного жилого дома	-	4 719 100	49 000 000	9 800 000
14	Юзюфовский с/с, д. Мацки	623688206101000172	0,1433 га	Для строительства и обслуживания многоквартирного жилого дома	электричество	5 231 600	42 000 000	8 400 000
15	Юзюфовский с/с, д. Мацки	623688206101000173	0,1499 га	Для строительства и обслуживания многоквартирного жилого дома	электричество	5 231 600	33 000 000	6 600 000

Аукцион состоится по адресу: г. Минск, ул. Ольшевского, д. 8. Дата проведения: **21.03.2014 г. в 10.00.** Заявления на участие и необходимые документы принимаются с 8.00 до 17.00 по адресу: г. Минск, ул. Ольшевского, д. 8, к. 416. Окончание приема заявлений и документов: **17.03.2014 г. в 17.00.** Контактный телефон: 204-11-62.

Задаток за участие в аукционе на лоты 1-4 перечисляется на расчетный счет № 3641900000176 Новодворского сельисполкома, филиал № 614 ОАО «АСБ Беларусбанк», г. Минск, ул. Червякова, 2, код 520, УНП 600052366, код платежа — 04901.

На лоты 5-6 перечисляется на расчетный счет № 3641900000091 Крупицкого сельисполкома, филиал № 614 ОАО «АСБ Беларусбанк», г. Минск, ул. Червякова, 2, код 520, УНП 600052366, код платежа — 04901.

На лоты 7-8 перечисляется на расчетный счет № 3641900000277 Петришковского сельисполкома, филиал № 614 ОАО «АСБ Беларусбанк», г. Минск, ул. Червякова, 2, код 520, УНП 600052386, код платежа — 04901.

На лоты 12-15 перечисляется на расчетный счет № 3641900000147 Юзюфовского сельисполкома, филиал № 614 ОАО «АСБ Беларусбанк», г. Минск, ул. Червякова, 2, код 520, УНП 600052332, код платежа — 04901.

К участию в аукционе допускаются физические лица, подавшие в комиссию в указанные сроки соответствующее заявление с приложением необходимых документов и внесении в установленном порядке на указанный в объявлении расчетный счет задаток (задатки) в размере, порядке и сроки, определенные в извещении.

Граждане, желающие участвовать в аукционе в отношении нескольких земельных участков, вносят задатки в размере, установленном для каждого из этих земельных участков.

Документы, необходимые для участия в аукционе:
1. Заявление на участие в аукционе с указанием кадастровых номеров и адресов земельных участков.
2. Соглашение о правах, обязанностях и ответственности сторон в процессе подготовки и проведения аукциона.
3. Документ, подтверждающий внесение суммы задатка (задатков) на текущий (расчетный) счет с отметкой банка.

4. Гражданским — копия документа, содержащего его идентификационные сведения, без нотариального засвидетельствования (скорописки паспорта);
4.1. представителем гражданина — нотариально удостоверенное доверенное.

При подаче документов на участие в аукционе граждане Республики Беларусь предъявляют паспорт гражданина Республики Беларусь, а представители граждан — документ, удостоверяющий личность.

Все желающие могут ознакомиться с документацией и земельными участками в соответствующем сельисполкоме.

Аукцион в отношении каждого земельного участка признается несостоявшимся в случаях, если: заявление об участии в аукционе подано только одним участником аукциона (в этом случае земельный участок предоставляется в частную собственность единственному участнику несостоявшегося аукциона, при его согласии, с внесением платы за земельный участок в размере начальной цены предмета аукциона, увеличенной на 5 процентов); для участия в аукционе не было подано ни одного заявления; на аукцион явился один из участников или ни один из участников не явился на аукцион.

Аукцион в отношении каждого земельного участка признается нерезультативным в случаях, если: ни один из участников аукциона после трехкратного объявления первой объявленной цены не поднял аукционный номер; ни один из участников аукциона не предложил свою цену.

Внесение платы за предмет аукциона и возмещение затрат на организацию и проведение аукциона, в том числе расходы, связанные с изготовлением и предоставлением участникам аукциона документации, необходимой для его проведения, осуществляются в установленном порядке победителем аукциона в течение 10 рабочих дней со дня утверждения в установленном порядке протокола о результатах аукциона.

Местный исполнительный комитет не позднее 2 рабочих дней после внесения победителем аукциона платы за пред-

вельми няпроста было вызваліцца ад магіі сацыялізму. Таму што сацыялізм — гэта усё-ткі не такая вонкава крывахёрная ідэя. Гэта як бы жаданне справядлівага сумленнага жыцця. А праўда пра ГУЛАГ была скрытая, і таму людзям было цяжка зразумець, што адбываецца. Нашае развітанне з камунізмам было вельмі складаным.

ПРА БАРАЦЬБУ ўНУТРЫ

У адным з маіх любімых урэйкуаў майё кнігі ёсць расказ чалавека, які разважае пра тое, што няма німічна «чыстага» зла — калі ты ідзеш туды і ведаеш, што гэта — зло, глядзіш на чалавека, і разумееш, што гэта — зло. Ён кажа, што яго тату пасадзілі. І мама гаворыць, што данёс на яго сусед дзядзька Юра. Але я, кажа, памятаю, як у дзяцінстве гэты сусед рамантаваў нам плот, браў на рыбаклу разам са сваімі дзецьмі. Гэта быў вельмі добры чалавек. У яго засталася такое ўражанне. І толькі калі ён пасталеў, мама сказала яму праўду. Або была ў іх цётка Юля, прыгожая, добра спявала. І раптам ён даведваецца, што яна данесла на свайго

АФГАНІСТАН БАЛІЦЬ У НАШЫХ ДУШАХ

25 гадоў прайшло з дня вываду савецкіх войскаў з Афганістана. І дзень памяці войнаў-інтэрнацыяналістаў для беларусаў асабліва важны. Больш за 770 нашых хлопцаў не вярнуліся дадому.

Па традыцыі 15 лютага ўдзельнікі афганскай вайны, іх жонкі, дзеці і ўнукі сабраліся на мінскім востраве Мужнасці і Смутку, каб ушанаваць памяць загінулых вайскоўцаў, ускласці кветкі да помніка войнаў-інтэрнацыяналістам.

Надзея БУЖАН, фота аўтара.

500 дзён вайны

Аб тым, што сын ваюе ў «гарачай» кропцы, маці даведалася толькі праз год яго службы

25 гадоў таму Мікалай Калачоў вярнуўся дахаць у родную вёсачку пад Шкловам, што на Магілёўшчыне. На памяць аб Афганістане ў цэле засталася асколка ад гранаты, але душа спявала: жыць! Той апошні дзень на чужой зямлі ён памятае, здаецца, да апошняй хвіліны. Як збіраліся, як ехалі... «Гэта было 15 лютага пасля абеда, — удакладняе Мікалай. — Мясцовы суправаджалі нас са зброяй у руках. Казалі: «Вы — добрыя, але ж вас могуць забіць». Не ведаю, наколькі яны былі шчырымі ў сваіх словах, але камандзіры нас загадалі папярэдзілі: маўляў, ніякіх феерверкаў і стрэлаў».

...На сустрэчу Мікалаю прыйшоў з вялікім армейскім альбомам. Чорна-белыя здымкі, на жаль, крыху выцілі. Але ўсё роўна, глядзячы на іх, адчуваеш цяжкія подых афганскай вайны. Мікалаю прызывалі на службу ў памежную войскі вясной 1987 года. «Касіць» ад арміі ў яго нават і ў думках не было. Аднавіўшыся засмяялі б, падумалі б, што хворы. Тым больш што старэйшы брат служыў у Германіі, і Мікалаю яму вельмі зайдросцілі. Пра тое, што можа трапіць у Афганістан, не думалася. А вось маці, здаецца, нешта адчувала — плакала, калі развіталася з сынам. Ён яе супакойваў: «Не на вайну ж іду». Быццам бы накаркаў.

Службу прыйшлося несіць на таджык-ска-афганскай мяжы. Пасля «стажыроўкі» ў вучэбна-баявым цэнтры «Халкаяр» (дзе навабранцам, акрамя іншых асноў, далі некалькі «урокаў» вядзення афганскага бою) спачатку служыў сапёрам у Тулукане, а потым выконваў баявыя заданні ў складзе дэсантна-штурмавой мабільнай групы. Яна «прыкрывала» граніцы і «працавала» на тэрыторыі Афганістана.

Баявое хрышчэнне адбылося падчас першага вылету, — успамінае Мікалай. — Толькі зрабілі прывал, як раптам нешта праставала над галавой і грымнуў выбух. Стараслужачы ўсё зразумелі, а мы, птушанята жаўтарыя, напалохаліся. Бронькімізлек не было — чым не жывая мішэнь для ворага? Каленкі трэсліся ад страху па-сапраўднаму.

Аперацыі за два гады службы былі розныя: адны доўжыліся некалькі гадзін, іншыя вымушалі месяцамі жыць у акапах. Душманы ведалі сваю тэрыторыю як табліцу мношання, і змагацца з імі было цяжка. «Адночы ўдзельнічалі ў захопе двух бандытаў, — кажа Мікалай. — Яны былі літаральна перад намі і раптам зніклі, як пад зямлю праваліліся».

Здаралася, што і свае памылкі дапускалі. Быў выпадак, калі дэсант «выкінулі» не туды. Але гэта стала зразумела, калі верталёт ужо падняўся ў паветра. Прышлішы рабіць не вельмі блізка пераход. Ды яшчэ з запалечніка, які важаць не менш за 40 кілаграмаў. І гэта пры тым, што ўнутры толькі самае неабходнае — зброя, боепрыпасы, асабістыя рэчы. Добра, што савецкія БТРы сустрэлі на шляху. Ну як тут сваіх не падкінуць? Мікалаю таксама падсеў на адзін і, нездарма ж кажучы, што свет цесны, — аказаўся побач з аднагрупнікам па вучылішчы, якое скончыў да арміі.

А такое, калі навабранцы ў спякоту строчвалі прытомнасць, здаралася не раз.

Часам і без ежы заставаліся. Адночы прывізія скончылася, а верталёты не прыляталі: душманы не давалі ім сесці. Прыходзілася паляваць на мясцовых рэптылій. А іх там было шмат. Захаваўся здымак, дзе салдаты трымаюць у руках змяю. У смажаным выглядзе яна нечым нагадвае рыбу. А яшчэ давялося пакаштаваць чарапахавы суп. Ён, кажучы, на аматара, але з галадухі чаго толькі не з'ялі! Вось толькі афганскі рыс прыйшоўся недаспадобы. На від ён звычайны, але, калі пачынаеш варыць, пах ад яго, мякка кажучы, не вельмі прыемны.

Мясцовыя жыхары, якія прыязна ставіліся да савецкіх міратворцаў, абменьваліся з імі прадуктамі, зьявляліся на дапамогу да іх фэльчаркі. Хоць гэта «дружба» афіцыйна забаранялася, стаўсяны былі даволі цеснымі. У Мікалаю нават захаваўся некалькі фотаздымкаў з «суседзямі».

— А гэта душманы, — паказвае ён фота, дзе стаяць загорнутыя ў накідкі людзі з вінтоўкамі. — З ліку так званых «добрых». Маглі нават папярэдзіць, калі нам пагражала небяспека.

На старонках салдацкага альбома шмат цікавых фота. Вось грамата Празідыума Вярхоўнага Савета СССР, дзе Мікалаю дзякуюць за мужнасць пры выкананні інтэрнацыянальнага доўгу. «Будзем спадзявацца, што мы яго выканалі, — кажа Мікалай. — Адзін знаёмы бравіраваў: «Падумаеш, Афган! Я туды з задавальненнем паехаў бы». А вось я не хацеў бы туды вярнуцца. Раней жартавалі: пратрымаўся там 2 дні — і атрымаеш пасведчанне, што служыў у Афгане».

Выпадак, калі ў салдата не вытрымалі нервы, таксама хапала. Мікалаю ўгадаў, як адзін «дзеда» стаў здэкавацца з маладога, прымушаў паўзі. А той шаціў зброю, нацэліў на яго і скамандаваў: «Сям паўзі!» На хлопца страшна было глядзець: збылі ўвесь, затросся. Напружанасць была ўжо ад самой службы, а тут яшчэ гэты «дзеда».

Вайна ёсць вайна, і вяртаюцца з яе, на жаль, не ўсе. Адночы верталёт, з якога хвіліну таму высадзілася баявая група, злінуў тут жа на вачах. Яшчэ бы выпадак, калі сябар атрымаў асколачнае раненне, але па дарозе да шпіталь памер. Мікалаю пашчасціла: граната разарвалася недалёка ад яго, балюча сёканула па цэле асколкамі, кантузіла. Яго і яшчэ чатыры параненых на верталёце даставілі ў шпіталь Душанбэ. А выкілі толькі ён ды

яшчэ адзін хлопец. — Вось мае сябры, якія не вярнуліся дадому, — паказвае Мікалаю фотаздымкі 26-гадовай даўнасці, з якіх глядзяць сімпатычныя маладыя твары. — Гэта — Алег Чумак. Разам лячыліся ў шпіталі ў Душанбэ. Калі даведаўся, што яго не стала, не мог паверыць. Асколак трапіў яму ў пераноссе, а потым перамясціўся ў мозг... Пасля гэтага ўсіх нас пачалі правяраць, галовы «сваіцы». Дзе раней былі? А вось гэта — прапаршчык Каваленка, таксама загінуў ад разрыву гранаты. У тым жа баі. Твар разнесла так, што жаліва было глядзець.

Пасля ранення Мікалаю далі 10 дзён камандзіроўкі ў якасці заахвочвання. Дома пра яго служыў у Афганістане яшчэ не ведалі, хаця ён ужо год там ваяваў. Можна, гэта так і засталася б сакрэтам, калі б ён не прагаварыўся стрыечнаму брату. Той падзяліўся з бацькам, а бацька з сястрой — маці салдата. У жанчыны істэрэя пачалася, не хацела адпусціць сына. Ледаў супакойлі.

Ёсць у армейскім альбоме чорная старонка, куды ўпісаны прозвішчы загінулых падчас службы ў часці з 1981-га па 1988 год. У спісе больш за 40 чалавек. Але гэта не ўсё, як кажа Мікалай. Калі пачаўся вывад войскаў, салдаты ўсталювалі ў гонар загінулых таварышаў невялікі помнік.

З Афганістана Мікалаю прывёз дадому парашут. Але як і дзе яго страціў, нават і не памятае. Шкада вельмі. Там былі пазначаны адрасы сяброў і кропкі баявых аперацый. Быў яшчэ прабыты куляй металічны магазін ад вінтоўкі — гэты кавалак металу выратаваў яму жыццё, прыкрыў грудзі. Альбом і той крыху патрапаў у дзяцінстве старэйшы сын — цягаў яго ўсюды, нават сплужы ў Афгане».

Мікалаю — аптыміст. Ён смяецца і жартуе, быццам тыя жахі не з ім адбываліся. Быццам два баявыя медалі, адзін з якіх — «За адвагу», а другі — «За адзнаку ў ахове дзяржаўнай мяжы СССР», яму проста так даліся.

...15 лютага ён заўсёды ходзіць на сустрэчу з баявымі сябрамі. Гэта святое. Успамінаюць, які маршлі, што, калі вярнуцца, нарэшце высляцца і купляць адразу некалькі маразільнікаў, каб расчыніць іх і злавіць кайф ад холаду: афганская спёка ўсіх дастала. Але дома пра ўсё гэта хутка дасталася. Сябе сцены, вядома справа, доўга лебача зраненую вайною душою... Цяпер Мікалаю жыве ў роднай Камароўцы разам з жонкай і двума сынамі. І лічыць сябе шчаслівым чалавекам.

Нэлі ЗІГУЛЯ. Фота аўтара.

Праекты з суседзямі

СПАДАРОЖНІК... ДЛЯ ГАСПАДАРКІ

На інтэрнэт-відэабрыфінгу «Навукова-тэхнічныя праграмы Саюзнай дзяржавы: рэзультаты і перспектывы рэалізацыі», арганізаваным Нацыянальным прэс-цэнтрам, Пётр Віцязь, акадэмік Нацыянальнай акадэміі навук, падкрэсліў, што Беларусі патрэбны тэа напрамкі навуковых даследаванняў, у якіх зацікаўлены рынак.

Акадэмія навук супрацоўнічала з расійскімі колегамі з першых дзён стварэння Саюзнай дзяржавы. Яна праодзіць сумесныя даследаванні больш чым з 70 навуковымі цэнтрамі свету, тым не менш, ільвіная доля ўсіх праграм выконваецца менавіта з Расіяй.

Па словах акадэміка, саюзныя праграмы рэалізуюцца перш за ўсё ў тых сферах, якія найбольш запатрабаваны ў абедзвюх краінах. Асабліва ролі іграюць праекты ў касмічнай сферы. Вынікам адной з саюзных праграм стаў беларускі спадарожнік, які цяпер паспяхова выкарыстоўваецца для розных даследаванняў. Так, саюзная праграма «Нетры», якая рэалізуюцца пры дапамозе здымкаў, атрыманых з касмічнага апарата, дапамагае разведваць карысныя выкапні. «Сёння мы цудоўна разумеем, што прыродныя рэсурсы скарачаюцца, і, каб падтрымліваць аб'ёмы вытворчасці, неабходна з найменшымі стратамі шу-

каць новыя крыніцы», — адзначаў навуковец. Акадэмік звярнуў асабліваю ўвагу на той факт, што навуковыя даследаванні ў касмічнай сферы маюць прыкладны характар. Дамоўленасці ёсць з Міністэрствам сельскай гаспадаркі (здымкі з космуса даюць магчымасць ацаніць плошчу лясоў, вызначыць маштабы высечкі лесу), з Міністэрствам сельскай гаспадаркі (аналіз сельскагаспадарчых угоддзяў), Міністэрствам па надзвычайных сітуацыях (ацэнка маштабу стыхійных бедстваў). Пётр Віцязь адзначаў, што якасць атрыманых фотаздымкаў даволі высокая — дазваляе апазнаваць аб'екты на паверхні Зямлі памерам менш чым два метры.

На працягу 2014 года будзе рэалізавана 10 праграм Саюзнай дзяржавы, якія тычацца гранічнай бяспекі, мікрасістэмнай тэхнікі, распрацоўкі сістэмы стандартацыі касмічнай тэхнікі, абароны агульных інфармацыйных рэсурсаў Беларусі і Расіі на аснове высокіх тэхналогій, забеспячэння харчовай бяспекі (праца над выяўленнем якасных сартоў бульбы і тапінамбура), пераадолення наступстваў чарнобыльскай катастрофы.

Пётр Віцязь таксама выказаў спадзяванні, што ў будучыні з'явіцца сумесныя праекты ў галіне бія- і нанатэхналогій, а таксама медыцыны.

Надзея ЮШКЕВІЧ

Ахова працы

БЯСПЕКА НА РАБОЦЕ — СПРАВА НЕ ТОЛЬКІ НАЙМАЛЬНІКА...

Па звестках Міністэрства працы і сацыяльнай абароны, на канец 2012 года ў краіне амаль 800 тысяч працоўных месцаў мелі шкодныя ўмовы — гэта амаль трэцяя частка ад усіх.

За 2013 год палепшаны ўмовы больш чым на 55 тысячках рабочых месцаў, у адпаведнасць з гігіенічнымі нормамі прыведзена 27 тысяч. Летась праведзена 539 экспертных умоў працы, па выніках якіх наймальнікам выдадзена 77 падпісанняў па ліквідацыі парушэнняў заканадаўства. Самае распаўсюджанае парушэнне — завышэнне адзнак у параўнанні з фактычным станам умоў працы для захавання кампенсацый, якія раней прадастаўляліся работнікам. 311 работнікамі адноўлены

законныя правы на прадастаўленне гарантый і кампенсацый за працу са шкоднымі ці небяспечнымі ўмовамі.

Тым не менш летась на вытворчасці ў краіне загінула 168 чалавек (у 2012 годзе — 169), сумнае «лідарства» — у Мінскай, Віцебскай, Гродзенскай абласцях. Аднак часта выпадкі траўматызму і гібель на працоўным месцы абумоўлены не толькі парушэннем нарматываў арганізацыі працы. Бяспека залежыць і ад саміх работнікаў. У прыватнасці, актуальным застаецца праблема ўжывання спіртных напояў і знаходжанне на працы ў нецвярзым стане. На думку намесніка прэм'ер-міністра Беларусі Анатоля ТОЗІКА, стаўленне наймальнікаў да работнікаў, якія п'януццаюць

на вытворчасці, павінна быць больш строгае.

«З кім запісам у працоўнай кніжцы звальняюцца работнікі, заўважаныя ў п'янтэве на рабочым месцы? Чаму яны дрэйфуюць з прадпрыемства ў прадпрыемства? У працоўнай кніжцы павінны быць аправаданы запісы, каб наймальнік ведаў, каго ён прымае на работу», — лічыць віцэ-прэм'ер.

Паводле яго слоў, у краіне створана дастаткова вымярэнная прававая база для таго, каб забяспечыць элементарны парадок на рабочых месцах. «Расхлябанасць нясе сур'ёзную пагрозу эфектыўнасці работы эканомікі», — заўважыў Анатоль Тозік.

Дзівана СЕРАДЗЮК

Глыбінка

«ПРОСТЫЯ РЭЧЫ» ГАСЦІННАСЦІ

Беларускае грамадскае аб'яднанне «Адпачынак у вёсцы» ў рамках праекта USAID/ПРААН «Мясцовыя прадпрыемствы і эканамічнае развіццё» праводзіць інфармацыйна-адукацыйную кампанію «Простыя рэчы», каб папулярызаваць аграэкатурызм як бізнес і адпачынак.

— 2014-ы аб'яўлены ў Беларусі годам гасціннасці. І дзе, як не ў нашай вёсцы, модам адчуць сапраўдную беларускую гасціннасць? Менавіта на простыя і спрадверныя каштоўнасці заснаваны аграэкатурызм: фальклор, рамёствы, абрады, ежа і, вядома ж, душэўнасць і гасціннасць нашых людзей. Перш за ўсё мы хацелі б нагадаць суйчыннікам, і не толькі ім, што ў Беларусі, у нашай глыбінцы, можна добра і цікава адпачывацца. І, акрамя таго, ствараць тут свой бізнес. Гэта цудоўная тэма для самарэалізацыі і прадпрыемліўства (аграсядзібы, кавярні, зялёныя маршруты, пракат байдарак і веласпедаў, рамесніцтва і г. д.), — кажа старшыня праўлення аб'яднання «Адпачынак у вёсцы» Валерыя КЛІЦУНОВА.

У рамках кампаніі «Простыя рэчы» цяпер распрацоўваецца серыя сацыяльных плакатаў, прысвечаных розным аспектам аграэкатурызму, якія будуць размешчаны ў гарадах нашай краіны. Планаўца арганізацыя валанцёрскіх груповаў студэнтаў ВНУ і каледжаў для працы на аб'ектах аграэкатурызму, «Летніка рамёстваў», правядзенне экалагічных акцый з прыцягненнем дзяцей і моладзі, канферэнцыі «Творчая лабораторыя зялёнага турызму». Таксама пройдзе фестываль Organic party («Зялёнае святая»), прысвечаны традыцыйнай кухні, якая заснавана на экалагічных прадуктах, і пытанням менеджменту, сертыфікацыі аграпродуктаў і гэтай сферы.

Той, хто зацікавіўся кампаніяй «Простыя рэчы», можа паведаць пра гэта па адрасе info@ruralbelarus.by.

Барыс ПРАКОПЧЫК

ЛЯСЫ ДЛЯ БУДУЧЫХ ПАКАЛЕННЯЎ

Сёлета лягскасы краіны плануюць стварыць амаль 22 тысячы гектараў новых лясоў. Для гэтага спатрэбіцца каля 140 мільёнаў штук стандартных сеянцаў і саджанцаў.

Як паведамілі ў прэс-службе Міністэрства лясной гаспадаркі, неабходным пасадкавым матэрыялам усё лягскасы забяспечаны цалкам і нават з запасам. Сёння ў наўнянасці ёсць 302 мільёны штук

рознага пасадачнага матэрыялу, у тым ліку 282,3 мільёна штук сеянцаў і 119,7 мільёна штук саджанцаў. Усяго — звыш 280 відаў і формаў драўнінных раслін.

Высаджваюцца ў асноўным будучыя хваёвыя пароды дрэў — сасна і елка, а таксама чарочацы дуб. Акрамя таго, плануецца пасадка еўрапейскай лістоўніцы, звычайнага ясеня, бярозы, ліпы і іншых парод. Частка пасадачнага матэрыялу, што застаецца, пойдзе на экспарт, нейкую колькасць выкарыстоўваюць у гадавальніках для дарожнага будавання — каб у далейшым мець буйнамерны пасадачны матэрыял.

Сёлётай вясной будзе створана таксама 26,5 гектара лясанасенных плантацый і 305 гектараў плантацый хуткарослых драўніна-хмызняковых парод для забеспячэння паліўнай драўнінай цэпала-энергетычных устаноўкаў, якія працуюць на мясцовых відах палява.

Сяргей РАСОЛЬКА.

Інфарм-укол

НАВОШТА ЖАНЧЫНЫ ТАК РОБЯЦЬ?

Прычыны, па якіх жанчыны перарываюць цяжарнасць, добра вядомыя, у іх ёсць звычайна сацыяльны і эмацыянальны бок. Клінічны псіхолог, выкладчыца Інстытута Юнга (Швейцарыя) Эва Паціс Зоя лічыць: вопыт перарывання цяжарнасці раскрывае ў жанчыне яе сапраўднае «Я».

Аборт выбіраюць жанчыны, цудоўна інфармаваныя аб сродках кантрацэпцыі. Гэта ў пэўным сэнсе сведчыць аб тым, што разам з прычынамі ёсць мэта, якой (часцей несвядома) жанчына мае намер дасягнуць. Аборт можа азначаць, што маладая жанчына жадала пераканацца ў сваёй здольнасці зацяжараць. Аднак навошта патрэбна такая жорсткая праверка практыкай? Спадарыня Эва Зоя мяркуе, што гэта вынік адсутнасці ў сучасным грамадстве абрадаў «пасвечэння» маладых жанчын (якія існавалі ў антычнасці і сярэднявеччы). На рацыянальным узроўні жанчына ведае, што можа нарадзіць. Але ёй неабходна цялесная, фізіялагічная перажыванне. У выніку цяжарнасці і аборту жанчына атрымлівае канчатковы адказ: «Я магу зацяжараць і нарадзіць».

Маладыя жанчыны часта цяжараць перад заканчэннем ВНУ і абароннай дыплома, калі перад імі востра паўстае выбар — захаваць цяжарнасць і стаць маці або зрабіць аборт і заняцца кар'ерай. Пагдажваюць аборт, яны выбіраюць працу і творчы шлях. Прынамсі, на пэўным этапе жыцця. Аборт — гэта яшчэ і магчымасць перажыць максімальна драматычную сітуацыю, каб змяніць

ца. Многім неабходна падвергнуць сябе балючаму выпрабаванню, каб адчуць сябе дарослым. Наўрад ці існуе больш моцны сродак «выйсці з дзяцінства», чым забіць у сабе дзіця. Многія жанчыны, з якімі даялося працаваць Эва, казалі, што ў выніку развіталіся з дзіцячым ууленнем аб тым, што ў іх з'явіцца новая лялька. Гэта быў адзін спосаб адмовіцца ад такога інфантальнага фантазіі. Але галоўнае, што аборт паліўваў на светапогляд жанчын і стаўленне да свету: на першы план вышлі тыя складнікі асобы, якія раней былі схаванымі.

Дык чаму ж сёння, калі і роды досыць бяспечныя, і кантрацэптывы даступныя, і маці не перарываюць кар'еру нават пасля нараджэння некалькіх дзяцей, аборты ўсё ж досыць частыя? Таму што жанчыне неабходна як мінімум два «таінствы». Поўнае «пасвечэнне» — роды — ператварае жанчыну ў маці, а аборт як чактовае «пасвечэнне» дазваляе ёй увайсці ў новае жыццё, стаць сабой. Бо ўсё гэта вельмі страшна — адхіліць каштоўнасці, уласцівыя грамадству, і выявіць сваім учынкам пагарду да ўсіх маты. Тых, хто адважыўся на аборт, і сёння адважваюць, іх прыгнятае пацучыё выні. І усё ж такі жанчына крыва «так» самай сабе.

Гэтая лекцыя была прачытана на міжнароднай канферэнцыі Маскоўскай асацыяцыі аналітычнай псіхалогіі.

Святлана БАРЫСЕНКА

Запрашалнік

Песнапенні «Каложскага благавеста»

Больш за 30 царкоўных і свецкіх калектываў з Беларусі, Расіі, Украіны, Арменіі, Польшчы і Румыніі выступаюць у Гродне на XIII міжнародным фестывалі праваслаўных песнапенняў «Каложскі благавест». Праходзяць прэзентацыі выстаў «Нашы храмы» і «Праваслаўная Сербія вачамі беларусаў», «Вялікі цудатворцаў», вечар духоўнай пазіі і аўтарскае песні, а таксама прагляд і абмеркаванне фільмаў «Ікона» і «Вялікі пост». У рамках фестывалю прэзентуюцца кніга Ларысы Густавай «Царкоўныя спеўны». Беларуская пеўчая культура праваслаўнай традыцыі». Фестывальныя канцэрты (білеты прадаюцца ў гродзенскіх цэрквах) і конкурсныя выступленні (іх наведванне бясплатнае) распачнуцца 19 лютага.

Барыс ПРАКОПЧЫК

Спорт-тайм

АЗАРАНКА ПЕРАСКОЧЫЛА НА 4-Ы РАДОК

БАТЭ паспяхова згуляў з «Зенітам», гандбольнае «Дынама» не прабіла ў плей-оф Лігі чэмпіёнаў, а баскетбольныя «Цмокі» пацярпелі яшчэ адно паражэнне ў Адзінай лізе ВТБ. «Звязда» ўзгадае 4 асноўныя для Беларусі спартыўныя падзеі, якія адбыліся гэтымі днямі за межамі алімпійскага Сочы.

1. Мінскае «Дынама» прывяло апошні ў гэтым сезоне хатні матч гандбольнай Лігі чэмпіёнаў (на фота). На жаль, парадаваць балецьшчыкаў перамогай у падлапечных Борьса Дзінча не атрымалася. За лічаныя секунды да фінальнай сіроны беларусы перамаглі македонскі «Металург» у адзін мяч, аднак балканцы паспяхова выканалі 7-метровы штраф-

нік — швейцарскі «Вакер». Праўда, ужо дакладна вядома, што ў плей-оф мінчане не трапяць. Шчасліваю чацвёрку з групы «С» склалі іспанская «Барселона», французскі ПСЖ, македонскія каманды «Вардар» і «Металург». 2. Баскетбольны клуб «Цмокі» таксама не здолеў парадаваць сваіх гледачоў перамогай. Пад зводамі «Мінск-Арэны» сталінічкі ўступілі украінскаму «Азоў-машу» 98:102. Апошнюю перамогу ў Адзінай лізе ВТБ беларусы атрымалі ажно ў лістападзе, калі на хатнім паркеце перайгралі казахскую «Астану»... 3. Падчас трэнеравачных збораў у Турцыі барысаўскі БАТЭ правёў таварыскі матч з піцёрскім «Зенітам». На фоне «зорнага» саперніка барысаўчане выглядалі даволі

ўпэўнена і завяршылі матч нулявой нічыёй. Дарэчы, цікавыя футбольныя навіны прыходзяць не толькі з турэцкага берага, але і з Беларусі. Футбольны клуб «Партызан», які выступае ў другой лізе, у чарговы раз здзіўіў грамадскасць. Нагадаем, што летась яго ўзначаліў нямецкі спецыяліст Карл Альвін Штрыгель, а літаральна на днях каманды стаў Андрэй Лаўрык, былы абаронца футбольнага зборнай Беларусі. 4. У абноўленым рэйтынгу жаночай тэніснай асацыяцыі Вікторыя Азаранка знаходзіцца на чварцтыроў радку. Пасля турніру ў катарскай Досе беларуску ў спісе абышла кітаянка Лі На і палычка Агнешка Радванска. На першым месцы — Серэна Уільямс.

Тарас ШЧЫРЫ

А для мужчын ляжала розная вяндрліна: Гусяціна, валовіна, язык, свініна Найлепшага гатунку, спосабам мясцовым Увэнджаная дабайня дымам адпаўцовым.

А на астатак зразы чэлядзь падавала. Дык воць як снедалі ў Судзіці ў той час, бывала.

І не толькі ў Судзіці, як у гэтай цытатаце з «Пана Тадэвуша»! Зразы на сніданак — вельмі распаўсюджаныя некалі шляхецкі звычай. Тонкія, добра адбітыя лусты ялавічыны, скураныя з начынкай, абсмажаныя да залацістай скарынкі і тушаныя. Колішні паўсюдны далікатэс шляхецкай кухні Рэчы Паспалітай, вельмі папулярны і ў Літве ды Беларусі. А ў эпічнай паэме Міцкевіча зразы — адзіная страва, якая гадваецца двойчы. У іншым эпізодзе паэмы капітан Рыкаў і маёр Плут ніяк не маглі спыніцца, пакуль «у паўгадзіны з'елі дваццаць і тры зразы, і пушчу выхілілі не малой паўвазы». Дарэчы, і гэтым разам то было сніданне — расійскія егеры заспелі Сапльцова зранку знянчаку, калі нападнікі ляжэ спаля, размарнарыя начым рабункам і балываннем. Але зразы зрабіліся скарэнтнай зброй патрыятам — размарнары сьцітым сьняданкам ды пушчам, рускія афіцэры не здолелі аказаць належнага супраціву. А воць папулярны некалі анекдот «З вялікай банкетай галодны дахаты прыязджаюць», дзе сын, які рана вярнуўся з каляднай вандроўкі — «куліга» — скардзіцца маці, што так і застаўся там галодны. На гэта маці адказвае: «Ну, то ёсць у мяне ў шафе смажаніна, еш яе халоднаю альбо загадай зразы прыгатаваць».

Так што зразы, як бачым, маглі пакрыць на сніданне і з гатоўкі мяса (смажанага, варанага),

якое засталася ад учарашніх абед або вячэр. Вельмі любілі некалі ў шляхецкіх дамах падаваць зразы на «свачонае» — урачыстае велікоднае сніданне. Любілі гатаваць зразы і паляўнічыя — са свежа ўпалаванай дзічыны, найчасцей ў гэта або казулі. Такія зразы, як правіла, не завявалі, але абсмажвалі і потым тушылі з грыбамі, агуркамі, цыбуляй і г.д. Вядома, што існуюць і іншыя рэцэпты незавявалых зразы, але завявалыя, або «кручаньыя», — самы класічны, узорны варыянт.

Начынка для завявалых зразы можа быць самай рознай: разнастайная агародніна (асабліва агуркі і капуста), вараньыя яйкі, каша, смажаныя грыбы і цыбуля, хлеб, пяночка, сала, хрэн і г.д. Магчымыя розныя камбінацыі з гэтых інгрэдыентаў, але калі ваша кулінарная інтуіцыя падказвае вам нейкі ўласны варыянт — паспрабуйце! Калі смак спадабаецца, лічыце і такі варыянт кананічным, прапагандаўце яго як ваш асабісты ўнёсак у адраджэнне нацыянальнай кухні. Зразы ядуць з соусам, у якім яны тушыліся (калі толькі вадаксы не выкіпяла — ёсць і такія варыянты), — мясным, грыбным, цыбульным — і з гарнірам. Класічны польска-літоўскі гарнір да зразы — рассыпчатая каша, часцей за ўсё грэчка. Але можа і з бульбай (якія служыць абалонкай), начыненыя рознымі, як правіла, не мяснымі, фаршамі. «Сечаныя» зразы (сечаныя) з'явіліся як імітацыя класічнага ўзору, часткова з патрэбы ўтылізаваць рэшткі мяса ды іншай сыравіны, якая заставаўся на кухні ад іншых страў. І, вядома, у Беларусі не маглі абыйсці без «зразы» з бульбай! Больш падобных, бадай, на бульбянікі. Такія бульбяныя зразы найлепей ёсць з халодным кіслым малаком або кефірам, куды папярэдне варта накршыць маласольных агурочкаў і багата зялёнага кропу. Зрэшты, падыдзе і халоднае піва. Смачна ёсць!

З цягам часу назва «зразы» распаўсюдзілася таксама на стравы з сечаных мяса або рыбы (якія служыць абалонкай), начыненыя рознымі, як правіла, не мяснымі, фаршамі. «Сечаныя» зразы (сечаныя) з'явіліся як імітацыя класічнага ўзору, часткова з патрэбы ўтылізаваць рэшткі мяса ды іншай сыравіны, якая заставаўся на кухні ад іншых страў. І, вядома, у Беларусі не маглі абыйсці без «зразы» з бульбай! Больш падобных, бадай, на бульбянікі. Такія бульбяныя зразы найлепей ёсць з халодным кіслым малаком або кефірам, куды папярэдне варта накршыць маласольных агурочкаў і багата зялёнага кропу. Зрэшты, падыдзе і халоднае піва. Смачна ёсць!

ГАТАВАЦЬ ПРОСТА!

Зразы ў прыгатаванні зусім не складаныя. І гэта, прызнацца, нас моцна парадвала. Блюда робіцца з мяса, але ў якасці начынка можна выкарыстоўваць розныя далікатэсы. Таму вы і накарміце сваіх гасцей, і нават крыху здзівіце. Варта заўважыць, што гэтая страва была дарэчы не толькі на старадаўняй кухні, але і сучаснай гаспадыні напэўна прыйдзецца даспадобы з-за нескладанасці прыгатавання, смаку і прыгожага выгляду. Вам абавязкова трэба гэта паспытаць!

ІНГРЭДЫЕНТЫ:
Ялавічына (паландзіца) — 400-500 г
Сушаныя слівы — 100 г
Сушаныя абрыкосы (курага) — 100 г
Мука — ад 3 ст. лыжка — для ўкачвання
Віно белае сталовае — каля 1,5 шклянкі
Соль, чорны перац на смак
Алей для смажання — 3-4 ст. лыжкі

СПАСОБ ПРЫГАТАВАННЯ:
1. Курагу і сушаныя слівы загадзя замачыць у белым віне, напрыклад, нанач або хаця б на пару гадзін.
2. Ялавічыну нарэзаем даволі тонкімі скрыльямі ўпоперак валякнаў, кожны добра адбіваем. З усіх бакоў пасыпаем соллю, перцам.
3. У кожны адбты скрыль загортваем па адной сліве і абрыкосе. М'яса, скурананае з начынкай, можна завязваць ніткай (так рабілі даўней), аднак гэта даволі працаёмкі працэс. Таму ў сучасных умовах працэс скарыстацца зубчыстымі імі закалочы выбары.
4. Укачаць зразы ў муку. Выкладзі на патэльню з алеем і смажыць хвілін 7—10.
5. Віно, якое засталася ад замочвання сухафруктаў, выліваем у патэльню. Калі яго мала, можна дадаць вады: так, каб вадаксы па вышнім дасягала трэціці ці чвэрцітай часткі зразы.
6. Накрываем і ставім у духоўку хвілін на 45 пры 180-200°C і тушым. У ідэале ўся вільгаць павінна выкіпець, аднак самі зразы — не прыгарэць.
7. Сервіруем на талерцы на свой густ: можна аздабці салатай, пятушкай, кавалачкам лімона, самі зразы пасыпаць нашатакваным зяленівам.
8. Падаем з грэцкай кашай, бульбай або клёцкамі.
P.S. Сябры! На нашым сайце zviazda.by вы можаце ўбачыць рэцэпт з усімі пакароўкамі фота, таксама паглядзець відэа майстар-класа.

Я НА КРЫНІЧНАЙ. А ДЗЕ РАДНІКОВАЯ?

■ Тэма для абмеркавання
Або чаму выклікае спрэчкі новы праект закона пра геаграфічныя назвы

Згодна са зменамі, якія хочучь унесці ў заканадаўства, назвы геаграфічным аб'ектам у нашай краіне можна будзе даваць не толькі па-беларуску (як цяпер), але і па-руску. Такі крок, калі ён будзе прыняты, прагражае не толькі страту нацыянальнай тапаніміі, але і значнымі расходамі з дзяржаўнага бюджэту і бытанай у назвах, якая асабліва недапушчальна сёлета, у Год гасціннасці.

Змены прапановаўца ўнесці адразу ў два заканадаўчыя акты. У артыкуле 17 Закона «Аб назвах геаграфічных аб'ектаў» плануець запісаць, што найменні цяпер могуць давацца не толькі на беларускай мове, а пасля спосабам транслітарацыі перадавацца на рускую, але і наадварот — на рускай мове, а з тым спосабам транслітарацыі перадавацца на беларускую. Тое ж датычыцца і артыкула 35 раздзела 5 Закона «Аб мовах», дзе плануець пазначыць, што ў Рэспубліцы Беларусь тапанімам (наіменням населеных пунктаў, адміністрацыйна-тэрытарыяльных адзінак, вуліц, плошчаў, т.д.) назвы могуць прысвойвацца не толькі па-беларуску, але і па-руску.

Спецыялістам такіх змен з'яўдаецца не толькі што неабгрунтаванымі, але і вельмі небяспечнымі. Тым больш што існуючы Закон «Аб назвах геаграфічных аб'ектаў» быў прыняты зусім нядаўна, у 2010 годзе. Карэспандэнт «Звязды» сустрэлася са старшынёй Рэспубліканскай тапанімічнай камісіі пры Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі Ігарам КАПЫЛОВЫМ, які паведамаў, што Нацыянальная акадэмія навук, куды новы праект закона быў накіраваны для ўзгаднення, яго не падтрымала. Ён расказаў, чым абумоўлена такое катагарычнае рашэнне, і дапамог больш дэтальна разабрацца ў некаторых важных праблемах нацыянальнай тапаніміі.

— Ігар Лявоўчык, чаму навукоўцы не падтрымалі ідэю двухмоўных тапанімаў?
— З аднаго боку, у краіне дзве дзяржаўныя мовы, нібыта, усё нармальна і такі падыход камусьці здаецца слушным. Але з другога боку, рашэнні мясцовай улады звычайна прымаюцца на рускай мове, таму і палажэнні па тапаніміі будуць зацвярджацца на ёй і толькі пасля транслітарацыі з беларускай мовы на рускую складана. Канкрэтныя імянаў і арганізацыйныя, але адзінае, што было пазначана: «Па ініцыятыўе мясцовых органаў кіравання ўзнікла неабходнасць унясення змен у закон». Аднак ён прыняты з улікам сусветнай практыкі і самой спецыфікі тапаніміі.

— Атрыліваецца, гэта спецыфіка можа быць парушана?
— Тапанімы не толькі выконваюць адрасную функцыю, але і з'яўляюцца помнікам гісторыка-культурнай спадчыны. Па тапанімах мы можам выявіць усё: сацыяльна-эканамічную гісторыю народа, яго менталітэт, прыродна-геаграфічны асабліваці мясцовасці, праблемы паходжання этнасаў, шляхі міграцый народаў і страчаную лексіку. Уся гэтая каштоўная інфармацыя захавалася ў асновах тапанімаў і дайшла да нас праз стагоддзі, узабагаціўшы навуку, культуру, а разам з тым і увес народ і краіну бяссонным духоўным скарбам. Калі мы прымем такі закон, то ад нацыянальнай тапаніміі нічога не застаецца і мы фактычна знішчым частку нашай нематэрыяльнай спадчыны. Гэта падобна да таго, каб зараз, напрыклад, да Чырвонага касцёла падагналі бульдозер і пачалі яго руйнаваць, бо ён не адпавядае нейкаму архітэктурнаму напрамку. Тут аналагічная сітуацыя, і дапусціць яе нельга.

— Аднак змены, пра якія мы гаварылі вышэй, — гэта не адзінае з прапанаваных новаўвядзенняў?
— Вельмі добра, што такі закон з'явіўся. Патрэба ў ім наспела ўжо даўно, бо да гэтага

існавалі толькі інструкцыі. Закон даволі дасканалы, бо прайшоў апрабаванне і працуе ўжо чвэрці год. І я не бачу ніякай неабходнасці ўносіць змены, тым больш у артыкул 17, які таксама папярэдне правяраўся. Такія праекты прымаюцца не проста так, да прыняцця Закон прайшоў узгадненне па многіх інстанцыях: у Міністэрстве ўнутраных спраў, Міністэрстве замежных спраў, Міністэрстве культуры, Нацыянальнай акадэміі навук. Усе дэпутаты прагаласавалі за яго аднагалосна. Да прыняцця такога заканадаўства назвы маглі давацца як па-беларуску, так і па-руску, прычым па многіх назвах немагчыма вывесці, на якой мове іх прымалі мясцовыя органы ўлады, паколькі рашэнні па гэтых пытаннях не захаваліся. Так, толькі ў адным Брасце ёсць тры розныя вуліцы з назвамі Раднікова, Ключова, Крынічная, якія пры перакладзе на беларускую мову звычайна адрозніваюцца — Крынічная. Зразумела, у такой сітуацыі хто заўгодна можа зааблітацца...

— Што ж рабіць службовым асобам, якія дакладна не ведаюць, як назваць вуліцу ў сваім горадзе?
— Калі мясцовыя органы сумняваюцца, як правільна будзе гучаць назва на двох мовах, яны могуць звярнуцца ў Дзяржаўна-агенцэнтр пры Дзяржаўным камітэце па маёмасці або ў Рэспубліканскую тапанімічную камісію пры Акадэміі навук Беларусі, якая мае ста-

тус навукова-кансультацыйнага органа. Мы паглядзім, наколькі добра назва перадаецца з адной мовы на другую, ці ўпісваецца ў тапанімічную сістэму і як будзе выкарыстоўвацца на практыцы. На жаль, за апошні час ніхто з мясцовых органаў кіравання, акрамя Брасцкага аблвыканкома, да нас не звярнуўся.

— Але ж скаргі пайшлі ў высокія інстанцыі?..
— Так. Напісалі, што нібыта ёсць праблема з рэалізацыяй закона, што вельмі дрэнна працуе гэты артыкул і транслітарацыя з беларускай мовы на рускую складана. Канкрэтныя імянаў і арганізацыйныя, але адзінае, што было пазначана: «Па ініцыятыўе мясцовых органаў кіравання ўзнікла неабходнасць унясення змен у закон». Аднак ён прыняты з улікам сусветнай практыкі і самой спецыфікі тапаніміі.

— Атрыліваецца, гэта спецыфіка можа быць парушана?
— Тапанімы не толькі выконваюць адрасную функцыю, але і з'яўляюцца помнікам гісторыка-культурнай спадчыны. Па тапанімах мы можам выявіць усё: сацыяльна-эканамічную гісторыю народа, яго менталітэт, прыродна-геаграфічны асабліваці мясцовасці, праблемы паходжання этнасаў, шляхі міграцый народаў і страчаную лексіку. Уся гэтая каштоўная інфармацыя захавалася ў асновах тапанімаў і дайшла да нас праз стагоддзі, узабагаціўшы навуку, культуру, а разам з тым і увес народ і краіну бяссонным духоўным скарбам. Калі мы прымем такі закон, то ад нацыянальнай тапаніміі нічога не застаецца і мы фактычна знішчым частку нашай нематэрыяльнай спадчыны. Гэта падобна да таго, каб зараз, напрыклад, да Чырвонага касцёла падагналі бульдозер і пачалі яго руйнаваць, бо ён не адпавядае нейкаму архітэктурнаму напрамку. Тут аналагічная сітуацыя, і дапусціць яе нельга.

— Аднак змены, пра якія мы гаварылі вышэй, — гэта не адзінае з прапанаваных новаўвядзенняў?
— Вельмі добра, што такі закон з'явіўся. Патрэба ў ім наспела ўжо даўно, бо да гэтага

— Яшчэ адна прапанова змен у закон, якая цяпер разглядаецца, — прамяні пераклад назваў. Гэта меншае зло, улічваючы двухмоўе ў краіне: шукаючы вуліцу Чыгуначную, бачым надпіс «Железнодорожная» і лёгка арыентаемся. Аднак мы ж не замкнуліся ў межах сваёй краіны, тым больш што гэты год аб'яўлены годам гасціннасці і ў нас будзе шмат гасцей. Для кожнага турыста Шпалерная і Обойная —

Як толькі Беласточчына ўвайшла ў склад Польшчы, першае, што зрабілі паліякі, гэта памянны нашы назвы: Гайнуўка замест Бярозаўка, Сакулка замест Саколка, Бялысток замест Беласток... Дзе наша зямля — там і нашы назвы.

гэта два розныя геаграфічныя аб'екты, а прызначэнне тапанімаў — выконваць адрасную функцыю. Таму, калі замежнік чытае Вяслёкава і Радуня, ён успрымае гэта як два розныя геаграфічныя аб'екты. Спосаб прамога перакладу выкарыстоўваецца гадоў сто назад. А цяпер усімі спецыялістамі прызначаецца як не зусім удалы і правільны, і выкарыстоўваецца толькі ў рэдкіх выпадках у дачыненні да традыцыйных назваў.

— Напэўна, нехта скажа, што працэс было б усё перакласці выключна на рускую і англійскую мовы?
— Калі мы перакладзем назвы вуліц на гэтыя мовы, прыедзшыя людзі могуць не зразумець, а ў якой жа краіне яны пабылі?.. І так ужо здараецца. Маладыя людзі з Санкт-Пецярбурга прыязджалі да нас святкаваць Новы год, але ж напрыканцы яны адзначалі, што падчас паездкі не пачулі ніводнага беларускага слова, амаль не бачылі шыльдаў з нацыянальнай мовай і з такім жа поспехам маглі б з'ездзіць у любы расійскі горад. Таму гэта праблема дзяржаўнай важнасці. Можна шмат гаварыць пра патрыятызм, пра нацыянальную ідэю, але яны ў тым і выніваюць, каб чалавек, які прыехаў з-за мяжы, адрозна, па назвах вуліц, па гаворцы людзей зразумее, дзе ён знаходзіцца.

— Калі змены ў закон усё ж будуць прыняты, ці варта разлічваць, што прыгожыя, характэрныя для Беларусі назвы захавваюцца ці з'явіцца новыя?
— На працягу стагоддзяў мовы ў нашай краіне мяняліся, былі неспрыяльныя перыяды для беларускай мовы: дзяржаўнымі былі і польская, і руская. Але тапанімы ў цэлым захаваліся дзякуючы таму, што гэтыя назвы жылі ў народзе, перадаваліся з вуснаў у вусны, з пакалення ў пакаленне, і такім чынам захаваліся. Зараз жа, калі будуць унесены такія змены, перадача з вуснаў у вусны ўжо не дапаможа, бо закон мае большую сілу. З яго прыняццем у

такой фармулёўцы, якая пададзена, будзе фактычна спынены назватворчы працэс на нацыянальнай аснове.

— У тым, каб мець нацыянальна выразныя тапанімы, ёсць і стратэгічна важныя для дзяржавы асновы...
— Калі мы звернемся да гісторыі і паглядзім на тапанімію, то ўбачым, што, як толькі Беласточчына ўвайшла ў склад Польшчы, першае, што зрабілі паліякі, гэта памянны нашы назвы: Гайнуўка замест Гайнаўка, Бярозаўка замест Бярозаўка, Сакулка замест Саколка, Бялысток замест Беласток і гэтак далей. Бо гэта сапраўды важныя стратэгічныя моманты тапанімія гучыць па-польску, значыць, гэта ўжо польская тэрыторыя. Дзе наша зямля — там і нашы назвы. Тое самае адбылося і з Віленскім краем, калі 470 тысяч этнічных беларусаў працуніліся і зразумелі, што яны ўжо адносяцца да іншай тэрыторыі. І, адпаведна, літоўцы адрозна памянны тапанімію: калі вы скажаце Вільяна, яны страшна пакрыўдзеныя, бо цяпер — толькі Вілюнас. Гэта вельмі адказны момант, нават нельга та проста раскідацца назвамі. Можна нават сказаць, што гэта адзін з аспектаў дзяржаўнай бяспекі.

— Да таго ж вялізныя грошы ўжо зраскодаваны на рэалізацыю закона ад 2010 года, паколькі аб'ёмная праца праведзена Дзяржаўна-агенцэнтрам. Таму было б нашмат працей унесці змены ў інструкцыю, але не мяняць сам закон, каб не разварочваць гэты рухавік назад. Інчай атрымаецца, што ўсё, што зроблена за тры гады, адмятаецца. М'яне такі бок праблемы таксама хвалюе, бо я грамадзянін гэтай краіны, плачу падакты і не хачу, каб так раскідаць дзяржаўныя сродкі.

— Ці можна прапанаваць варыянт, які задаволіў бы ўсіх?
— Было б слушна, ды і нашмат танней стварыць электронны каталог. Мясцовыя органы ўлады перад тым, як даваць назвы, маглі б зважыцца з ім і ўдкладніць правільнае. Да таго ж варта дадаць, што намі створаны шасцісотны дзевяціці трансплітарацыі назваў з беларускай мовы на рускую, а таксама лацінскую. Ён уключае ў сябе абсалютна ўсе населеныя пункты — і гарады, і мястэчкі, і вёскі — з шасці абласцей. Праца над ім вялася на працягу 20-ці гадоў, на гэта таксама зраскодаваныя вялікія дзяржаўныя сродкі. Ну нунжо мы можам таг працягваць гэтымлі працыма? Калі будуць унесены змены ў закон, гэтыя дзевяціці ў інармаванне тапаніміі, праведзенае ў іх, у адзін час фактычна страчанае ўсё гэты. Дарэчы, дзевяціці атрымаў вельмі высокую адзнаку ў ААН. Іх заказалі для сьбіе многія бібліятэкі свету: Кангрэс ЗША, усіх славянскіх краін, Канады, Германіі — і далі ім высокую адзнаку. Атрыліваецца, там, чым мы павінны ганарыцца, калі гэты момант фактычна перакрэсліць.

Ніна ШЧАРБАЧЭВІЧ

■ Баталія

«АЖ ДА НАЧЫ ПАД ІВАНСКАМ КІПЕЛА ГАРАЧАЯ БІТВА»:

«Радзівіліяда» — першы мастацкі твор, дзе ў апісанні перамогі пад Чашнікамі прадстаўлена геаграфія і тапаніміка Беларусі

Праз невялікае мястэчка Іванск (сённяшні прывабны аграгарадок у Чашніцкім раёне Віцебскай вобласці), рэчку Улы дый самі Чашнікі наўрад ці пралягаюць шляхі вядомых турыстычных маршрутаў Беларусі. А ў другой палове XVI стагоддзя гэтыя назвы прыгадаліся многімі тагачаснымі літаратарамі. Паспрыяла таму Чашніцкая (Ульска) бітва, якая разгарнулася 450 гадоў таму, 26 студзеня 1564 года, на берагах ракі Улы блізу Іванска. Гэтая бітва стала адной з цэнтральных падзей Лівонскага вайны, якая на чвэрць стагоддзя распасцёрла свае чорныя крылы над нашай Радзімай.

Па заканчэнні Лівонскага вайны яе геаграфічны падзеі былі захаваны для памяці нашчадкаў у радках эпіпеі Яна Радвана «Радзівіліяда» (1592): «Прыгадайце яшчэ навальніцу, што праз шматводную Улу, па землях Іванска ляцела». Яна напісана па ўсіх канонах класічнага геаграфічнага эпасу. Аднак Ян Радван яшчэ ва ўступе адмаўляецца апісваць «дзівоўсі старога сівелага свету», гэта значыць, выкарыстоўваць традыцыйныя для лацінамоўнай паэзіі вобразы і назвы з антычнай міфалогіі. У радках паэмы гадваюцца не далёкай Троя, Рым або Карфаген, не легендарныя рэкі Ксанф ці Флегетон, а добра знаёмыя кожнаму беларусу гарады і рэкі. Увогуле, паэма Яна Радвана, напісаная на латыні, стала першым мастацкім творам, у якім даволі шырока прадстаўлена геаграфія і нават тапаніміка Беларусі. У традыцыйным для эпічнай паэзіі рэестры войска аўтар дае падрабязныя звесткі пра паходжанне ратнікаў, якія выступалі ў войску Мікалая Радзівіла (гэты і іншыя фрагменты з «Радзівіліяды» прыводзяцца ў перакладзе аўтара гэтага артыкула з лацінскай мовы на беларускую):
Волаты з даўняга Полацка крочаць,
магутныя сэрцам,
Слаўнага Мінска сыны,
жыхары старадаўняй Гартыны,
Тыя, хто з Ліды паходзяць,
хто бачыць празрыстую Ваку,
Іншыя — Марсва народ —
Эрдзівілавы нывы абходзяць,
Землі твае, Магілёў,
ды суседняга краю прасторы.
Там на адных пазираюць аршанскія дахі,
на іншых

пярэдадні Чашніцкай бітвы ён, правадыр войска, прысвоіў вялікаму князю Вітаўту, які прадаказаў перамогу. Пры гэтым Вітаўт заклікае Радзівіла ўспомніць слаўныя падзвігі продкаў, якія мелі самы надзейны сродка абароны ад усіх нападнікаў: «Быў ім алпамтан не вал і не кропасьць — адважныя рэкі! З іх дапамогай з'яўдзіў наймацнейшую кропасьць зруйнаўш!».

Здань Вітаўта выказвае спадзяванне, што менавіта гетман зможа вывесці сваю дзяржаву і народ з часоў ліхалецця. Такім чынам, Мікалай Радзівіл прадстаўлены ў паэме як Боскі абраннік, войска якога вяртае лаўраў пераможцы. Сам гетман усё жыццё кіраваўся запавятам свайго настаўніка Муся: «Пільна не лінься, не лезь на вяршыні напышлівай славы: міру больш прагна жадай, чым трыумфай любой перамогі». Менавіта таму, што правадыр беларуска-літоўскага войска не імкнуўся да войнаў, а толькі бараніў свой край, нябёсы і прызначалі яму перамогу пры Чашніках.

Ян Радван не выказавае ніякай нявісці ці нават непрыязнасці да шматлікіх народаў Маскоўскага княства. Нават правадыры маскоўскага войска паказаны ў «Радзівіліядзе» з павагай і спачуваннем. Галоўнае злычынства Івана Жахлівага — яго неўтаймаванае, шалёнае імкненне да бясконцых захопніцкіх войнаў. Пэст-гуманіст з жахам ацэньвае вялізную колькасць ахвяр як з аднаго, так і з другога боку. Ён шчыра аплаквае не толькі сваіх, але і маскоўскіх ратнікаў, якія палеглі на чашніцкім полі, — ваяводу Пятра Шуйскага, Іосіфа Буйкоўскага, братаў Палецкіх, Мікіту Адоўскага ды іншых. Як сам Мікалай Радзівіл, так і ўсе ратнікі ў яго войску адчуваюць сваю асабістую адказнасць за жыццё і свабоду тых людзей, над якімі нависла кровава рука тырана. Магутны заклік гетмана ўздзімае войска ў атаку: «Вось поле нашае славы, адно тут патрэбна — адвага!»

Пасля здабытай перамогі аршанскі шляхціч Філон Кміта прыдумай план выгнання 50-тысячнага маскоўскага войска

Свістулька да Масквы давадззе

Жыхар Крычава, народны майстар Беларусі Вячаслаў Якавенка, узнагароджаны расійскім пямятным знакам «Пашана і Слава», які ён атрымаў на мінулым тыдні ў Маскве ў рэдакцыі Вялікай міжнароднай энцыклапедыі «Лепшыя людзі Расіі». Ва ўзнагародным пасведчанні гаворыцца: «За адраджэнне традыцыйнай славянскай глінянай цацкі-свістулькі, за значны асабісты ўклад у захаванне і развіццё народнай промыслаў і рамёстваў у традыцыйнай культуры Верхняга Падняпроўя».

Анатоль КЛЯШЧУК. Фота аўтара.

Шмат гадоў Вячаслаў займаецца лепкай і абпальваннем цацак-свістулк у старажытным выглядзе. Па сутнасці, гэты майстар адзін з першых пачаў даследаваць і адраджаць падняпроўскую цацку, зрабіў яе вядомай у Беларусі і за яе межамі. Сёння на радзіме многія ведаюць Вячаслава як удзельніка народных святаў, фестываляў народных майстроў, рэспубліканскіх «Дажынак», Дзён беларускага пісьменства.

— Гэта мая першая вялікая ўзнагарода, — прызнаецца Вячаслаў Якавенка. Раней у мяне былі толькі аднакні: «Ударнік камуністычнай працы» і «Пераможца 12-й пяцігодкі».

За вялікі грамадска-значны ўклад у развіццё і працвітанне сферы культуры Беларусі, крычаўскі майстар занесены ў Вялікую міжнародную энцыклапедыю «Лепшыя людзі Расіі».

Уважаемые акционеры ОАО «Мостоотряд № 88»

19 марта 2014 года **СОСТОИТСЯ ОЧЕРЕДНОЕ ОБЩЕЕ СОБРАНИЕ АКЦИОНЕРОВ ОАО «Мостоотряд № 88»**

Собрание пройдет по адресу:
г. Минск, ул. Промышленная, д. 16, третий этаж, актовый зал.

1. *Об итогах финансово-хозяйственной деятельности Общества в 2013 году и об основных направлениях деятельности Общества в 2014 году.*
2. *Отчет о работе наблюдательного совета в 2013 году. Оценка деятельности директора Общества наблюдательным советом.*
3. *Утверждение заключения аудиторской проверки финансово-хозяйственной деятельности Общества за 2013 год, заключение ревизионной комиссии по результатам проверки деятельности Общества за 2013 год.*
4. *Утверждение годового отчета, бухгалтерского баланса, отчета о прибылях и убытках Общества за 2013 год.*
5. *Утверждение порядка распределения прибыли, остающейся в распоряжении предприятия за 2013 год. О выплате дивидендов за 2013 год.*
6. *Утверждение направлений использования чистой прибыли Общества в 2014 году. О выплате дивидендов в 2014 году.*
7. *Избрание членов наблюдательного совета и ревизионной комиссии Общества.*
8. *Определение условий вознаграждения и компенсации для членов наблюдательного совета и ревизионной комиссии.*
9. *О внесении изменений в Устав ОАО «Мостоотряд № 88» с изложением Устава в новой редакции.*

С материалами, подготовленными к собранию, можно ознакомиться по указанному выше адресу в рабочие дни с **10 марта 2014 г. с 13.00 до 16.45** по месту нахождения Общества у председателя наблюдательного совета, а в день собрания – в помещении, где оно будет проводиться – в актовом зале в здании управления на третьем этаже.

Регистрация участников собрания с **15.00 до 15.25** по месту проведения собрания.

Начало работы собрания – 19 марта 2014 года в 15.30.

Список акционеров для участия в собрании будет составлен по состоянию на 7 марта 2014 года.

Для регистрации при себе иметь следующие документы: акционеру Общества – паспорт, представителю акционера – паспорт и доверенность.

УНП 10029744 Наблюдательный совет

ОТКРЫТОЕ АКЦИОНЕРНОЕ ОБЩЕСТВО «АКТИМР» сообщает о проведении 14 марта 2014 г. очередного годового собрания акционеров **ПОВЕСТКА ДНЯ:**

- Об итогах деятельности ОАО «Актимр» за 2013 год.
- Отчет ревизионной комиссии.
- Утверждение годового отчета, бухгалтерского баланса, отчета о прибылях и убытках Общества по итогам работы за 2013 год.
- Об утверждении направлений распределения прибыли и о выплате дивидендов за 2013 год. Определение направлений использования чистой прибыли на 2014 год и 1 квартал 2015 года.
- Об избрании членов наблюдательного совета и ревизионной комиссии ОАО «Актимр».

Место проведения собрания: г. Москва, ул. Маросейка, 3/13. Начало собрания в 10.00 (время московское). Список акционеров, имеющих право на участие в собрании, будет составлен по данным реестра акционеров на 1 марта 2014 года.

Регистрация участников будет проводиться с 9.45 по месту проведения собрания. Лица, имеющие право на участие в собрании, могут ознакомиться с информацией (документами) к собранию: с 3 марта 2014 года в рабочие дни с 16.00 до 17.00 по месту нахождения ОАО «Актимр»: г. Минск, пер. Бокшарова, 10, а в день проведения собрания – по месту его проведения.

Для регистрации на собрании при себе иметь: акционеру общества паспорт или другой документ, удостоверяющий личность, а представителю акционера – дополнительно доверенность.

УНП 10029780 Наблюдательный совет ОАО «Актимр»

ИЗВЕЩЕНИЕ О ПРОВЕДЕНИИ ОТКРЫТОГО АУКЦИОНА

ООО «Табак-инвест» извещает о проведении 21 марта 2014 г. в 10.00 по адресу: г. Минск, ул. Кальварийская, 24, каб. 221 **ОТКРЫТОГО АУКЦИОНА ПО ПРОДАЖЕ** права заключения договора аренды площадей для осуществления розничной торговли ювелирными изделиями, ювелирней, часами

Предмет аукциона, ЛОТ № 5	Продажа права заключения договора аренды части капитального строения (торгового объекта №5), находящегося в торговом центре «Корона», площадью 37,4 кв.м со ставки арендной платы 170 долларов США за 1 кв.м с НДС в месяц.
Срок аренды	2 (два) года с даты заключения договора аренды
Место нахождения недвижимого имущества	г. Минск, ул. Кальварийская, 24, торговый центр «Корона», 1 этаж
Начальная цена продажи предмета аукциона с НДС	300 000 000 (триста миллионов) белорусских рублей

Условия использования недвижимого имущества: 30 000 000 (тридцать миллионов) белорусских рублей. Стоимость платежа: ООО «Табак-инвест», УНП 101333138. Р/с: 0130003883 в ОАО «АСБ Беларусбанк», МФО: 153001795. Назначение платежа – **задаток за участие в аукционе.** Задаток должен быть внесен до подачи заявления на участие в аукционе. Копия платежного поручения с отметкой банка прилагается к заявлению. В случае победы в аукционе задаток будет зачтен как плата за право заключения договора аренды. Цена продажи предмета аукциона не засчитывается в арендную плату, подлежащую уплате по договору аренды.

Характеристика недвижимого имущества
ЛОТ № 5: расположен на 1 этаже торгового центра «Корона» рядом с пунктами обмена валют ОАО «АСБ Беларусбанк» и цветочным павильоном. Ширина торгового объекта – 6,25 м, глубина – 6,15 м.

Условия использования недвижимого имущества. Цель передачи в аренду
Розничная торговля ювелирными изделиями, ювелирней, часами

Условия по передаче имущества в аренду
Победитель аукциона (лицо, приравненное к победителю аукциона) в течение 5 рабочих дней со дня его проведения обязан перечислить на расчетный счет организатора аукциона сумму, за которую продан предмет аукциона, за вычетом внесенной суммы задатка. В случае, если победитель аукциона не подписал протокол о результатах аукциона, в установленные сроки не уплатил сумму, по которой продан предмет аукциона, не подписал договор аренды или акт приема-передачи помещения в аренду – условия аукциона считаются не соблюденными, результат аннулируется, задаток не возвращается.

Срок заключения договора аренды – не позднее 10 дней с даты проведения аукциона. Арендная плата взимается с даты открытия торгового объекта, но не позднее чем с 01.05.2014.

Для участия в аукционе лица, желающие участвовать в аукционе, по 17.03.2014 включительно подают заявление (на сайте www.korona.by) на участие в аукционе с указанием номера лота, по которому предполагается получение права заключения договора аренды по результатам аукциона. К заявлению прилагаются следующие документы:
1. копия платежного поручения с отметкой банка о перечислении задатка.
2. копия свидетельства о государственной регистрации индивидуального предпринимателя или юридического лица;
3. копия устава юридического лица;
4. нотариально удостоверенная доверенность – представителем индивидуального предпринимателя.
5. доверенность на представление интересов, выданная юридическим лицом, либо документ, подтверждающий полномочия руководителя юридического лица – уполномоченным представителем либо руководителем юридического лица;
6. легализованные в установленном порядке копии учредительных документов и выписка из торгового реестра страны происхождения (выписка должна быть произведена в течение года до подачи заявления на участие в аукционе) либо иное эквивалентное доказательство юридического статуса в соответствии с законодательством страны происхождения с засвидетельствованным в установленном порядке переводом на русский язык, легализованные в установленном порядке доверенности или доверенности, подтверждающие полномочия должностного лица – представителем или уполномоченным должностным лицом иностранного юридического лица;
7. документ с указанием банковских реквизитов индивидуального предпринимателя или юридического лица.
8. уведомление в произвольной форме об опыте работы в данном виде деятельности (период деятельности, количество и адреса местонахождения торговых объектов);
9. ассортимент товара, предлагаемый к реализации, с указанием диапазона розничных цен по каждой позиции;
10. краткое описание в произвольной форме, концепции использования площадей, по которым предполагается получения права заключения договора аренды;
11. эскизы планов оборудования площадей;
12. фото действующих объектов.
Копии документов, представленных в комиссию, должны быть заверены в установленном законодательством порядке.

Представитель юридического лица либо индивидуального предпринимателя, уполномоченный к подаче заявления на участие в аукционе, обязан предъявить документ, удостоверяющий личность.

Победитель торгов по одному из лотов не допускается к торгам по другому лоту.

Заявление на участие в аукционе с прилагаемыми документами принимается по адресу: г. Минск, ул. Кальварийская, 24, каб. 415 в рабочем дни с 9.00 до 13.00 и с 13.30 до 16.00.

Последний день приема заявлений – 17 марта 2014 года включительно.

К участию в аукционе допускаются лица, выполняющие в совокупности следующие условия:
в комиссию в сроки, указанные в извещении о проведении аукциона, подать заявление на участие в аукционе с прилагаемыми документами;
выражено согласие лица, желающего принять участие в аукционе, о заключении договора аренды на условиях, изложенных в проекте договора.

К участию в аукционе не допускаются лица:
не внесшие задаток;
предоставившие неполный пакет документов;
не имеющие опыта розничной торговли соответствующими цели передачи площади в аренду товарами либо опыт которых составляет менее одного года;
являющиеся арендаторами площадей ООО «Табак-инвест», при условии, что предметом аукциона являются площади, расположенные в тех же объектах и/то аналогичному виду деятельности.

После получения необходимых документов от юридического лица либо индивидуального предпринимателя на участие в аукционе комиссия вручает его представителю уведомление с указанием даты регистрации заявления.

Участник аукциона имеет право до начала аукциона письменно отозвать заявление об участии в аукционе с приложением необходимых документов;
в день проведения аукциона, не ранее чем за 30 (тридцать) минут до указанного в извещении времени аукциона, лица, желающие участвовать в аукционе, подавшие в установленном порядке заявление в аукционе, обязаны зарегистрироваться в комиссии и получить аукционные номера. Аукционные номера получают по предъявлению оригинала уведомления о принятии документов, которые возвращаются в комиссию после окончания аукциона.
Организатор аукциона вправе отказаться от проведения аукциона в любое время, но не позднее чем за 3 дня до даты его проведения.
Информация об аукционе размещены на сайте www.korona.by (раздел «ленга событий»).

Победитель торгов по одному из лотов не допускается к торгам по другому лоту.

Заявление на участие в аукционе с прилагаемыми документами принимается по адресу: г. Минск, ул. Кальварийская, 24, каб. 415 в рабочем дни с 9.00 до 13.00 и с 13.30 до 16.00.

Последний день приема заявлений – 17 марта 2014 года включительно.

К участию в аукционе допускаются лица, выполняющие в совокупности следующие условия:
в комиссию в сроки, указанные в извещении о проведении аукциона, подать заявление на участие в аукционе с прилагаемыми документами;
выражено согласие лица, желающего принять участие в аукционе, о заключении договора аренды на условиях, изложенных в проекте договора.

К участию в аукционе не допускаются лица:
не внесшие задаток;
предоставившие неполный пакет документов;
не имеющие опыта розничной торговли соответствующими цели передачи площади в аренду товарами либо опыт которых составляет менее одного года;
являющиеся арендаторами площадей ООО «Табак-инвест», при условии, что предметом аукциона являются площади, расположенные в тех же объектах и/то аналогичному виду деятельности.

После получения необходимых документов от юридического лица либо индивидуального предпринимателя на участие в аукционе комиссия вручает его представителю уведомление с указанием даты регистрации заявления.

Участник аукциона имеет право до начала аукциона письменно отозвать заявление об участии в аукционе с приложением необходимых документов;
в день проведения аукциона, не ранее чем за 30 (тридцать) минут до указанного в извещении времени аукциона, лица, желающие участвовать в аукционе, подавшие в установленном порядке заявление в аукционе, обязаны зарегистрироваться в комиссии и получить аукционные номера. Аукционные номера получают по предъявлению оригинала уведомления о принятии документов, которые возвращаются в комиссию после окончания аукциона.
Организатор аукциона вправе отказаться от проведения аукциона в любое время, но не позднее чем за 3 дня до даты его проведения.
Информация об аукционе размещены на сайте www.korona.by (раздел «ленга событий»).

Контактные тел. (8 017) 200 74 48, 200 00 69.

КУП «Управление капитального строительства администрации Фрунзенского района г. Минска» просит по строящемуся объекту «Разработка комплексного архитектурного проекта жилой застройки с объектами инженерной инфраструктуры и улично-дорожной сети в границах ул. Шаранговича, Горького, Радыева в г. Минске. Микрорайон № 3 (2-я очередь строительства). Жилой дом № 18 по генплану» **СЧИТАТЬ НЕДЕЙСТВИТЕЛЬНЫМИ СЛЕДУЮЩИЕ ДЕКЛАРАЦИИ:**
от 30 октября 2013 года, опубликована в газете «Звезда» № 205 (27570), в части предложения для привлечения граждан к строительству 1 (одной) двухкомнатной квартиры площадью 67,91 кв. метра; от 21 декабря 2013 года, опубликована в газете «Звезда» № 241 (27606), в части предложения для привлечения граждан к строительству 3 (трех) двухкомнатных квартир площадью 80,43 кв. метра; от 4 января 2014 года, опубликована в газете «Звезда» № 1 (27611), в части предложения для привлечения к строительству 1 (одной) четырехкомнатной квартиры.

УНП 10098053

ДОПОЛНИТЕЛЬНАЯ ИНФОРМАЦИЯ К ИЗВЕЩЕНИЮ О ПРОВЕДЕНИИ РУП «БЕЛСПЕЦКОНТРАКТ» 1-го повторного аукциона от 13 февраля 2014 года

В строке «Наименование имущества» перед словами «гусеничное шасси» СЛЕДУЕТ ЧИТАТЬ:
ЛОТ 3 «Машина РХМ (без съемного спец. оборудования) 1977 г. 4 кат. 2543 км/80М/ч в составе»;
ЛОТ 5 «Машина РХМ (без съемного спец. оборудования) 1977 г. 4 кат. 2081 км/618 в составе»;
ЛОТ 6 «Машина РХМ (без съемного спец. оборудования) 1978 г. 5 кат. 2586 км/134 в составе»;
ЛОТ 8 «Машина РХМ (без съемного спец. оборудования) зав. № 273С-2027 1983 г. 4 кат. 2307 км в составе»;
ЛОТ 9 «Машина РХМ (без съемного спец. оборудования) зав. № 27СС-1009 1985 г. 4 кат. 4870 км/177 в составе»;
ЛОТ 10 «Машина РХМ (без съемного спец. оборудования) зав. № 27С3-3006 1986 г. 4 кат. 1688 км/109 в составе»;
ЛОТ 11 «Машина РХМ (без съемного спец. оборудования) зав. № 27СС-1012 1985 г. 4 кат. 3068 км в составе»;
ЛОТ 12 «Машина РХМ (без съемного спец. оборудования) зав. № 27С3-3027 1986 г. 4 кат. 2534 км/1094М/ч в составе»;
ЛОТ 13 «Машина РХМ (без съемного спец. оборудования) зав. № 27ЗС-2016 1983 г. 4 кат. 1312 км в составе».

Далее весь текст остается без изменений.

Извещение опубликовано в газете «Звезда» от 14.02.2014 № 28. Справки по тел.: (017) 398 07 81, факс (017) 398 07 81. Наш адрес в интернете: www.bsk.by, mail@bsk.by. УНП 101099370

Утерьяные карты международного моторного страхования (страховые сертификаты «Зеленая карта») с территорий действия во всех странах – членах системы «Зеленая карта» серии ВУ №№ 5889390, 6183753, 6183326, 6168850, 6168851, 6183738 страховой компании ЗАО «Промтрансинвест» считать **недействительными.**

Уважаемые акционеры ОАО «Универмаг «Солигорск»!

«25» марта 2014 года состоится общее собрание акционеров ОАО «Универмаг «Солигорск», расположенного по адресу: **223710, Минская область, г. Солигорск, ул. Ленина, 39.**

Собрание пройдет по адресу: г. Солигорск, ул. Ленина, 39, 4 этаж, актовый зал

Повестка дня собрания:
1. Отчет директора об итогах финансово-хозяйственной деятельности Общества за 2013 год и об основных направлениях деятельности общества в 2014 году.
2. Отчет о работе наблюдательного совета Общества за 2013 год.
3. Отчет о работе ревизионной комиссии Общества за 2013 год. Заключение по результатам проведенной ревизии финансово-хозяйственной деятельности Общества по годовому отчету и бухгалтерскому балансу.
4. Утверждение годового отчета, бухгалтерского баланса, отчета о прибылях и убытках Общества за 2013 год и отчетов аудиторского заключения.
5. Утверждение распределения и использования чистой прибыли Общества за 2013 год.
6. Утверждение направлений и нормативов распределения и использования чистой прибыли Общества на 2014 год.
7. Утверждение размера, порядка и сроков выплаты дивидендов за 2013 год.
8. Избрание членов наблюдательного совета Общества.
9. Избрание членов ревизионной комиссии Общества.
10. Утверждение размеров вознаграждения членам наблюдательного совета и ревизионной комиссии Общества.

С материалами, подготовленными к собранию, можно ознакомиться по адресу: г. Солигорск, ул. Ленина, 39, 4 этаж, кабинет «Отдел кадров» с **14 марта по 24 марта 2014 года в рабочие дни (время работы с 8.00 до 17.00) либо 25 марта 2014 года по месту проведения собрания.**

Регистрация участников собрания с **13.00 до 13.45** по месту проведения собрания.

Начало работы собрания – **25 марта 2014 года, 14.00.**

Список лиц, имеющих право на участие в собрании акционеров, будет составлен на основании реестра акционеров, сформированного по состоянию на 21 марта 2014 года.

Для регистрации при себе иметь следующие документы:
акционеру общества – паспорт, представителю акционера – паспорт и доверенность.

УНП 60024725

ИЗВЕЩЕНИЕ О ПРОВЕДЕНИИ АУКЦИОНА ПО ПРОДАЖЕ ЗЕМЕЛЬНЫХ УЧАСТКОВ В ЧАСТНУЮ СОБСТВЕННОСТЬ ГРАЖДАМ РЕСПУБЛИКИ БЕЛАРУСЬ

25.03.2014 г. в 10.00 в здании Гродненского районного исполнительного комитета (г. Гродно, ул. Горького, 51)

состоится аукцион по продаже земельных участков в частную собственность гражданам Республики Беларусь для строительства и обслуживания жилых домов

Номер лота	Кадастровый номер и адрес земельного участка	Площадь земельного участка, га	Целевое назначение земельного участка	Начальная цена предмета аукциона, бел.руб.	Подлежащие возмещению расходы, связанные с проведением аукциона, подготовки документации, необходимой для его проведения, бел. руб.	Инфраструктура и условия инженерного развития земельных участков
1	422084506801000418 Гродненская область, Гродненский район, Коптевский с/с, д. Коробчицы, м-н «Коробчицы», У-652	0,1451	Для строительства и обслуживания жилого дома (земельный участок для размещения объектов усадебной застройки (строительства и обслуживания жилого дома) с объектами обслуживания)	17 824 316	8 000 000	Ограничения в использовании земельного участка – водоохранная зона водных объектов – 0,1451 га. Возможность подключения централизованного газоснабжения
2	422084506801000419 Гродненская область, Гродненский район, Коптевский с/с, д. Коробчицы, м-н «Коробчицы», У-653	0,1451	Для строительства и обслуживания жилого дома (земельный участок для размещения объектов усадебной застройки (строительства и обслуживания жилого дома) с объектами обслуживания)	17 824 316	8 000 000	Ограничения в использовании земельного участка – водоохранная зона водных объектов – 0,1451 га. Возможность подключения централизованного газоснабжения
3	422084506801000426 Гродненская область, Гродненский район, Коптевский с/с, д. Коробчицы, м-н «Коробчицы», У-675	0,1450	Для строительства и обслуживания жилого дома (земельный участок для размещения объектов усадебной застройки (строительства и обслуживания жилого дома) с объектами обслуживания)	17 812 032	8 000 000	Ограничения в использовании земельного участка – водоохранная зона водных объектов – 0,1450 га. Возможность подключения централизованного газоснабжения
4	422084506801000427 Гродненская область, Гродненский район, Коптевский с/с, д. Коробчицы, м-н «Коробчицы», У-676	0,1451	Для строительства и обслуживания жилого дома (земельный участок для размещения объектов усадебной застройки (строительства и обслуживания жилого дома) с объектами обслуживания)	17 824 316	8 000 000	Ограничения в использовании земельного участка – водоохранная зона водных объектов – 0,1451 га. Возможность подключения централизованного газоснабжения
5	422084506801000428 Гродненская область, Гродненский район, Коптевский с/с, д. Коробчицы, м-н «Коробчицы», У-677	0,1451	Для строительства и обслуживания жилого дома (земельный участок для размещения объектов усадебной застройки (строительства и обслуживания жилого дома) с объектами обслуживания)	17 824 316	8 000 000	Ограничения в использовании земельного участка – водоохранная зона водных объектов – 0,1451 га. Возможность подключения централизованного газоснабжения

Для участия в аукционе гражданин (лично либо через своего представителя) со дня опубликования настоящего извещения и до 17.00 17 марта 2014 г. представляет в комиссию по организации и проведению аукциона по адресу: а/г. Коптевка, ул. Победы, 60 документы:
заявление на участие в аукционе с указанием кадастрового номера и адреса земельного участка, копию платежного поручения о внесении задатка в размере 10% от начальной цены предмета аукциона (для земельного участка У-652 – 1 782 450 белорусских рублей, для земельного участка У-653 – 1 782 450 белорусских рублей, для земельного участка У-675 – 1 781 200 белорусских рублей, для земельного участка У-676 – 1 782 450 белорусских рублей, для земельного участка У-677 – 1 782 450 белорусских рублей, на расчетный счет ГУ МФ РБ по Гродненской области Коптевский сельисполком, № 3600514050103 в филиал № 400 «АСБ «Беларусбанк» г. Гродно, код 752, назначение платежа 04901, УНП 500563252, с отметкой банка о перечислении задатка);
гражданин – копию документа, содержащего его идентификационные сведения без нотариального засвидетельствования;
представитель гражданина – нотариально удостоверенную доверенность, документ, удостоверяющий личность.

При подаче документов на участие в аукционе граждане Республики Беларусь предъявляют паспорт гражданина Республики Беларусь, а представители граждан – документ, удостоверяющий личность.

К участию в аукционе допускаются лица, подавшие в комиссию в указанный в извещении срок соответствующее заявление с приложением необходимых документов и внешние задаток в размере, порядке и сроки, определенные в настоящем извещении.

Осмотр земельного участка осуществляется претендентом на участие в аукционе в сопровождении члена комиссии по организации и проведению аукциона в любое согласованное ими время в течение установленного срока приема заявлений. Контактный телефон: (8-0152) 915 242.

Аукцион проводится при наличии не менее двух участников. Аукцион проводится в порядке, определенном Положением о порядке организации и проведения аукционов по продаже земельных участков в частную собственность, утвержденным постановлением Совета Министров Республики Беларусь от 26 марта 2008 г. № 462.

Победитель аукциона либо единственный участник несостоявшегося аукциона, выразивший согласие на предоставление ему земельного участка в частную собственность с внесением платы за земельный участок в размере начальной цены предмета аукциона, увеличенной на пять процентов, обязан:
в течение 10 рабочих дней со дня принятия утверждения в установленном порядке протокола о результатах аукциона либо признания его несостоявшимся, внести плату за земельный участок на расчетный счет ГУ МФ РБ по Гродненской области Коптевский сельисполком, № 3600514050103 в филиал № 400 «АСБ «Беларусбанк» г. Гродно, код 752, назначение платежа 04901, УНП 500563252,

ИЗВЕЩЕНИЕ О ПРОВЕДЕНИИ ОТКРЫТОГО АУКЦИОНА

Аукцион состоится 18.03.2014 в 10.00 по адресу: 220030, г. Минск, просп. Независимости, 11/1, 2 этаж, конференц-зал.

Организатором аукциона является **республиканское унитарное предприятие «Отель «Минск»,** находящееся по адресу: г. Минск, просп. Независимости, 11.

НА АУКЦИОНЕ ВЫСТАВЛЯЕТСЯ ПРАВО ЗАКЛЮЧЕНИЯ ДОГОВОРА АРЕНДЫ НЕДВИЖИМОГО ИМУЩЕСТВА:

- Помещение № 135 – 150 арендуемой площадью 299,4 кв.м на втором подвальном этаже в здании по ул. Кирова, 18 (литера12/6л), в г. Минске; с водо- и электроснабжением, телефонизацией; срок аренды – 3 года; начальная цена продажи – 6 437 100 рублей; размер задатка – 643 700 рублей; целевое использование – размещение бильярдного салона, организация общественного питания; ставка арендной платы за 1 кв.м – 258 000 рублей.
- Помещение № 46, арендуемой площадью 24,0 кв.м, на первом этаже в здании по просп. Независимости, 11/1 (литера А 6/а), в г. Минске; с центральным отоплением, электроснабжением, телефонизацией; срок аренды – 3 года; начальная цена продажи – 516 000 рублей; размер задатка – 51 600 рублей; целевое использование – размещение офиса, осуществление розничной торговли; ставка арендной платы за 1 кв.м – 258 000 рублей.
- Помещение № 327, арендуемой площадью 27,0 кв.м, на третьем этаже в здании по просп. Независимости, 11/2 (литер В 7/к), в г. Минске; с центральным отоплением, водо- и электроснабжением, телефонизацией; срок аренды – 3 года; начальная цена продажи – 591 250 рублей; размер задатка – 59 100 рублей; целевое использование – размещение офиса; ставка арендной платы за 1 кв.м – 258 000 рублей.

Документы на участие в аукционе принимаются с 18.02.2014 по 14.03.2014 с 8.30 до 12.00, с 13.00 до 16.00, по адресу: г. Минск, просп. Независимости, 11/2, каб. 229. Документы, поданные после 16.00 14.03.2014, не рассматриваются.

Порядок проведения аукциона определен Положением о порядке проведения аукционов по продаже права заключения договоров аренды капитальных строений (зданий, сооружений), изолированных помещений, машин, мест, их частей, находящихся в республиканской собственности, утвержденным постановлением Совета Министров Республики Беларусь от 08.08.2009 № 1049 «О мерах по реализации Указа Президента Республики Беларусь от 07 мая 2009 № 23».

Для участия в аукционе участник в срок, установленный для приема документов на участие аукционе:
– перечисляет задаток на р/с № 3012000060104 в ОАО «АСБ Беларусбанк», код банка – 795, УНП 100973184, ОКПО 37372251, РУП «Отель «Минск»;
– подает заявление на участие в аукционе;
– заключает соглашение о правах и обязанностях сторон в процессе подготовки и проведения аукциона.

представляет копию платежного документа о перечислении задатка.
Помимо указанных документов:
физическое лицо предъявляет документ, удостоверяющий личность;
индивидуальный предприниматель – копию свидетельства о государственной регистрации;
юридическое лицо (резидент Республики Беларусь) – копию документа, подтверждающего государственную регистрацию; нерезидент – легализованные в установленном порядке копии учредительных документов и выписку из торгового реестра страны происхождения (выписка должна быть произведена не ранее чем за 6 месяцев до даты подачи заявления на участие в аукционе) или иное эквивалентное доказательство юридического статуса в соответствии с законодательством страны происхождения, в заявлении сообщает о нахождении на территории Республики Беларусь представителя с указанием даты выдачи Министерством иностранных дел Республики Беларусь разрешения на открытие представительства, номера и срока действия разрешения.
Копии документов предоставляются без нотариального засвидетельствования.
Порядок оформления участия в аукционе: лицу, допущенному к участию в аукционе, организатор аукциона выдает билет участника аукциона, в котором указывается порядковый номер, под которым данное лицо зарегистрировано.
При отпуске у лица, желающего участвовать в аукционе, текущего (расчетного) счета в учреждении банка, он должен быть открыт до подачи заявления на участие в аукционе и указан в заявлении.
Порядок определения победителя аукциона:
– торги проводятся в форме открытого аукциона на повышение начальной цены и проводится аукционистом, определяемым организатором аукциона;

Телефон для справок: (8-017) 209-92-78, (8-029) 642-52-64, (8-017) 229-70-39, (8-029) 117-56-22.

Полный обязательный страховой гражданской ответственности владельца транспортных средств на территории Республики Беларусь ЗАО «Грант трансинвест» серия ВС № 4876812, ВС № 7139285, ВС № 9119614, серия ВР № 2869232; квитанцию о приеме наличных денежных средств (страховых взносов) формы 1-су ЗАО «Промтрансинвест» серия КС № 3245661; полис обязательного страхования гражданской ответственности владельцев транспортных средств на территории государств – членом системы «Зеленая карта» ЗАО «Промтрансинвест» ВУ/07/6168861 **считать недействительными в связи с утерей.**

28 марта 2014 г. в 13.30 состоится очередное общее собрание акционеров ОАО «Брестский КСМ».

Повестка дня:
1. Итоги финансово-хозяйственной деятельности общества за 2013 год и основные направления деятельности общества в 2014 г.
2. Отчет совета директоров общества.
3. Утверждение годового бухгалтерского баланса, счетов прибыли и убытков общества за 2013 г.
4. О выплате дивидендов и утверждении распределения прибыли и убытков общества за 2013 г.
5. Утверждение основных направлений использования прибыли в 2014 году и первом квартале 2015 г.
6. О материальном вознаграждении членов совета директоров и ревизионной комиссии общества.
7. Избрание членов совета директоров и ревизионной комиссии.
8. Местонахождение ОАО «Брестский КСМ»: г. Брест, ул. Гоздецкого, 28.
Место проведения собрания: г. Брест, ул. Гоздецкого, 28.
Время регистрации в день проведения собрания с 13.00 до 13.30.
При себе необходимо иметь документ, удостоверяющий личность (для представителя акционера – доверенность).

С материалами собрания можно ознакомиться в рабочие дни, начиная с 17.03.2014 г. (с 14.00 до 16.00) по месту нахождения общества.

УНП 200295903 Совет директоров.

ОТЧЕТ УНП 100163559 **по использованию Местным фондом издания газеты «Охотник и рыбак» своего имущества за 2013 г.**

1. Учредителем фонда является Республиканское государственное общественное объединение «Белорусское общество охотников и рыболовов».

2. Имущество фонда составляет:
– основные средства – 20,7 млн руб.
– материальные запасы – 88,7 млн руб.
3. Доходы, полученные фондом за 2013 год, – 1066,2 млн руб.
4. Расходы, понесенные фондом на достижение общественно-полезных целей, составляют за 2013 год 939,7 млн руб.
5. Унитарных предприятий и хозяйственных обществ фонд не имеет.

ОАО «Дорожно-строительный трест № 4 г. Брест»

20 марта 2014 года в 11 часов

СОСТОИТСЯ ОЧЕРЕДНОЕ ГОДОВОЕ СОБРАНИЕ АКЦИОНЕРОВ.

Место проведения собрания: г. Брест, ул. Калинина, 63 (конференц-зал, 3 этаж).

Повестка собрания:
1. Отчет наблюдательного совета о работе в 2013 году.
2. Отчет генерального директора об итогах финансово-хозяйственной деятельности Общества в 2013 году и основных направлениях деятельности Общества на 2014 год.
3. Отчет ревизионной комиссии о работе в 2013 году, рассмотрение результатов ежегодной ревизии – по результатам финансовой и хозяйственной деятельности Общества за 2013 год. Рассмотрение аудиторского заключения по итогам проведения ежегодного аудита Общества за 2013 год.
4. Утверждение годового отчета, бухгалтерского баланса, отчета о прибылях и убытках Общества за 2013 год.
5. Распределение прибыли Общества за 2013 год.
6. О выплате дивидендов Общества за 2013 год.
7. План распределения прибыли на 2014 год.
8. Об избрании членов наблюдательного совета Общества.
9. Об избрании членов ревизионной комиссии Общества.
10. О размерах вознаграждения членам наблюдательного совета и ревизионной комиссии Общества.
11. О внесении изменений и дополнений в Устав и утверждении новой редакции Устава Общества.

С материалами, подготовленными к собранию, можно ознакомиться по адресу: г. Брест, ул. Калинина, 63 (приемная) с **11 марта 2014 года (время работы с 8.00 до 16.45, кроме выходных) и 20 марта 2014 года по месту проведения собрания.**

Начало работы собрания в 11.00.

Регистрация участников собрания с **9.00 до 10.45** по месту проведения собрания.

Для регистрации при себе иметь следующие документы: акционеру общества – паспорт, представителю акционера – паспорт и доверенность.

УНП 200274482 Наблюдательный совет.

Отчет об использовании своего имущества за 2013 год

Количество учредителей благотворительного местного фонда «Открытые сердца» – 1 человек, из них – физические лица.
Информация о стоимости имущества благотворительного местного фонда – «Открытые сердца» (далее – Фонд):
– остаточная стоимость основных средств на 31.12.13 г. составляет 2787804 рубля;
– поступлений из иных источников, не запрещенных законодательством, – 7904698 белорусских рублей.
Общая сумма расходов, понесенных Фондом на достижение общественно полезных целей, указанных в Уставе Фонда, составляет 70565177 белорусских рублей.
Фонд не является учредителем унитарных предприятий, участником в иных хозяйственных обществах, юридических лицах, созданных для осуществления предпринимательской деятельности.

УНП

ЗРАБІЦЕ НАМ ПРЫГОЖА!

Як у Мінску праходзілі кастынгі «Міс Беларусь», «Містар Беларусь» і «Місіс Беларусь»

Цягам трох дзён у Нацыянальнай школе прыгажосці было цесна і шматлюдна. Ахвотнікі на іншых паглядзець і сябе паказаць ішлі бясконцымі патокамі, спрабуючы перакачаць адборачную камісію, што менавіта яны найбольш вартыя тэтула першых прыгажунь і прыгажуню. Атрымлівалася, зразумела, далёка не ва ўсіх.

СПАРТСМЕНКА, КАМСАМОЛКА... ДАЛЕЙ — ЯК ПАШАНЦУЕ

Нагадаем, нацыянальны конкурс «Міс Беларусь» праводзіцца ў нашай краіне раз у 2 гады, пачынаючы з 1998-га. Магчыма, таму празмернага ахвярства ўжо не выклікае. А можа, справа ў леташнім скандале вакол конкурсу «Міс Мінск», пасля якога тыя, хто меў неацярожнасьць выклікаць у інтэрнэт сумніўныя на эмісцыя фота, за кіламетр абыдочку усякія кастынгі. Так ці інакш, але натоўпу каля дзвярэй мы не заўважылі.

Сёлета няма такога наплыву, як у мінулыя гады, калі ішлі тысячы дзяўчат, — пацвердзілі гэтак уражанне ў службе рэгістрацыі.

У кіраўніка дырэкцыі спецпраектаў АНТ Анжэліны Мікульскай іншае назіранне: «Я не сачу за колькасцю, але заўважваю пэўныя тэндэнцыі. Кожны конкурс у чымсьці адметны, і загады ніколі не скажаш, якім ён будзе. Напрыклад, адзін год ішлі вельмі высокія дзяўчаты — ад 180 і вышэй. Іншым разам было вельмі шмат брутэтак — літаральна кожная другая. А сёлета трэнд — спартсменкі. Прычым гэта не проста захапленне актыўнымі родамі жыцця. Многія дзяўчаты маюць сур'ёзныя дасягненні: яны майстры па розных відзе спорту — баскетболе, плаванні, лёгкай атлетыцы, біятлоне, гімнастыцы. Ёсць нават чэмпіёні. Гэта, па шчырасці, вельмі прыемна». У астатнім адбор праходзіў па адрацаванай схеме: гутарка і дэманстрацыя талентаў, дэфіле ў купальніках, фотасесія. Хто паспяхова прайшоў усё тры этапы, неўзабаве пачуе званок з тэлеканала АНТ і ўключыцца ў падрыхтоўку да конкурсу.

Але галоўную ўвагу сёлета ўсё ж прыцягваюць конкурсы-дэбаты — пошук ідэальнага мужчыны і найпершай прыгажуні сярод замужніх беларусаў.

— Прывітанне, мяне завуць Наташа, мне 58 гадоў, сыну — 28, — увайшла ў залу чарговая прэтэндэнтка, і ў нас ледзьве не адняло мову.

З ДАКРЭТА — НА ПОДЫУМ. ПАХОДКАЙ «АД СЦЯГНА»

Прызнацца, я гатова была пабіцца аб заклад, што на кастынг «Місіс Беларусь» прыйдуць выключна маладыя жанчыны да 25 гадоў, якіх адрознівае ад «міс» толькі наяўнасць штампна ў пашпартах і дзіцяці. Спачатку сапраўды так і было: ці не кожная другая кандыдатка адначала, што знаходзіцца ў дэкрэтнай водпуску з дзіцем ад 6 месяцаў да 2,5 года і прыйшла ў многім дзеля таго, каб вырвацца з кола штодзённых спраў. Дый вонкава кандыдаткі былі падобныя: стройныя, нават хударлявыя, даўганогія і спрэс на «шпілках». «Дзе жанчыны з фор-

— Прывітанне, мяне завуць Наташа, мне 58 гадоў, сыну — 28, — увайшла ў залу чарговая прэтэндэнтка, і ў нас ледзьве не адняло мову, калі мы пазналі вядомага фітнес-трэнера Наталлю Наважылаву. Але та я стала рабіць упор на сваіх спартыў-

мамі?» — разгублена абмяркоўвала журы. Аказваецца, варта было толькі пачакаць. Пасля працоўнай пятніцы, у выхадныя, падцягнулі самыя розныя кандыдаткі: і студэнткі, і выкладчыцы, і эканамісты, і ўрачы, і спартсменкі, і рэжысёры, і псіхологі, і музыканты, і балерыны, і хатнія гаспадыні, і шматдзетныя мамы і нават... бабулі.

Вырашылі паспытаць шчасця жонкі

мамі?» — разгублена абмяркоўвала журы. Аказваецца, варта было толькі пачакаць. Пасля працоўнай пятніцы, у выхадныя, падцягнулі самыя розныя кандыдаткі: і студэнткі, і выкладчыцы, і эканамісты, і ўрачы, і спартсменкі, і рэжысёры, і псіхологі, і музыканты, і балерыны, і хатнія гаспадыні, і шматдзетныя мамы і нават... бабулі.

Вырашылі паспытаць шчасця жонкі

мамі?» — разгублена абмяркоўвала журы. Аказваецца, варта было толькі пачакаць. Пасля працоўнай пятніцы, у выхадныя, падцягнулі самыя розныя кандыдаткі: і студэнткі, і выкладчыцы, і эканамісты, і ўрачы, і спартсменкі, і рэжысёры, і псіхологі, і музыканты, і балерыны, і хатнія гаспадыні, і шматдзетныя мамы і нават... бабулі.

мамі?» — разгублена абмяркоўвала журы. Аказваецца, варта было толькі пачакаць. Пасля працоўнай пятніцы, у выхадныя, падцягнулі самыя розныя кандыдаткі: і студэнткі, і выкладчыцы, і эканамісты, і ўрачы, і спартсменкі, і рэжысёры, і псіхологі, і музыканты, і балерыны, і хатнія гаспадыні, і шматдзетныя мамы і нават... бабулі.

мамі?» — разгублена абмяркоўвала журы. Аказваецца, варта было толькі пачакаць. Пасля працоўнай пятніцы, у выхадныя, падцягнулі самыя розныя кандыдаткі: і студэнткі, і выкладчыцы, і эканамісты, і ўрачы, і спартсменкі, і рэжысёры, і псіхологі, і музыканты, і балерыны, і хатнія гаспадыні, і шматдзетныя мамы і нават... бабулі.

мамі?» — разгублена абмяркоўвала журы. Аказваецца, варта было толькі пачакаць. Пасля працоўнай пятніцы, у выхадныя, падцягнулі самыя розныя кандыдаткі: і студэнткі, і выкладчыцы, і эканамісты, і ўрачы, і спартсменкі, і рэжысёры, і псіхологі, і музыканты, і балерыны, і хатнія гаспадыні, і шматдзетныя мамы і нават... бабулі.

ДАРЭЧЫ

Першая прыгажуня краіны, пераможца конкурсу «Міс Беларусь», традыцыйна (з 2004 года) атрымлівае ў якасці прызы «пераходную» карону з белага золата з фіянітамі і тапазамі. Акрамя таго, яна атрымлівае права прадстаўляць нашу краіну на міжнародных конкурсах. А вось якія прызы і сюрпрызы чакаюць пераможцаў конкурсаў «Містар Беларусь» і «Місіс Беларусь», пакуль невядома. Аргамітэт збіраецца ў найбліжэйшы час, каб вырашыць у тым ліку і гэтак пытанне.

нікі трэнажорных залаў, якія відэавачна лічылі сябе лепшымі, атрымлівалі шэраг слушных заўваг ад акцёра, спевачка і спартсмена Паўла Сыраежкіна: «Тут трэба падсушыцца, згодна? А вы на верным шляху, але на фоне моцных атлетаў будзеце праіграваць — папраўце над целама і прыходзьце праз год, будзем вельмі чакаць». Не выклікалі нараканню па фізіадрыхтэрцы лянчына адзінак, у лік якіх трапіў, напрыклад, 30-гадовы інструктар па фітнесе і бодзібілдынгу Сяргей Даўгаўшэй з Гродна, якога судзі завочна празвалі «наш містар Алімпія», ды некалькі падцягнутых лёгкаатлетаў.

Дырэктар аднаго з вядучых мадэльных агенстваў Сяргей Нагорны ацэньваў іншыя параметры: постаць, паходку, умненне сябе падаць, культуру маўлення. І адзначаў, што нават прафесійныя мадэлі не заўжды могуць усім гэтым пахваліцца.

Тэлеведучая АНТ Люцыя Лушчык, якая таксама ўваходзіла ў журы мужчынскага кастынгі, спрабавала убачыць у хлопцах не столькі знешнасць, колькі ўнутраны стрыжань і наяўнасць пэўнай мэты ў жыцці. «Як гэта можна — у 24-25 гадоў не ведаць, кім ты хочаш быць праз 5 гадоў?! — уголас здзіўлялася вядучая ў перапынках. — Як можна рвацца на тэлеэкран і не працаваць над сабой — ні над знешнасцю, ні над пашырэннем кругагляду?» Некаторыя сумняваліся нават, які дакладна ў іх рост. Таму менавіта на пытаннях ад Люцыі многія кандыдаты не знаходзілі ў кішані дасціпных слоў і «сыпаліся», як нядабрыя студэнты на сесіі. Кіху разварушыць хлопцаў, прымушчы іх раскрыцца спрабавала спевачка Іюлі Абалая, якая, не вынесшы мармытаньня чарговага «Містара», правяла імправізаваны майстар-клас па самапрэзентацыі.

Ураціць журы ўдалося жадзінскаму студэнту з туркменскімі каранямі, які ўпоўнена расказаў, што захапляецца постімпрэсіянізмам, разбіраецца ў творчасці Айвазавскага і сучасным кіно. А 18-гадовы студэнт БДУ Андрэй Пётух абавязчы, што спяваць і танцаваць не умею, таму ўсю ноч пісаў верш. Выйшла цэлая паэма на некалькіх аркушах — аб тым, якім у ідэале павінен быць «Містар Беларусь». Судзі, якія спачатку слухалі верш даволі скептычна, пранікліся настолькі, што даслухалі твор да канца і пааглядзіравалі. «Вы распавялі ў адным вершы ўсё тое, што мы хацелі пачуць ад розных удзельнікаў у інтэрв'ю», — патлумачыла журы.

...Тыя, хто прайшоў этапы сумоўя і адолеў па фізічных кандыцыях, праходзілі ў наступны тур — фотасесія. А паколькі пазіраваць даводзілася па суседстве з дзяўчатамі ў купальніках, маладым людзям усё ніяк не ўдавалася засяродзіцца. «Вы кагосьці падтрымліваеце ці выбіраеце сабе спадарожніц? — пацікавіліся мы. — «І тое, і тое — можа, на адной сцэне стаеся будзем», — аджартаваліся некалькі прыяцеляў-саслужыўцаў МНС.

Усяго ж, па нашых падліках, кастынг «Містар Беларусь» наведвалі некалькі соцень кандыдатаў. У апошні дзень, напрыклад, адлік завяршаўся на 200-х нумарах. Спадзяемся, адносна невядомай колькасці кампенсуецца якасцю, і на фінальным шоу будзе на каго паглядзець — і не толькі падчас «парада ў плаўках».

ВІКТОРЫЯ ЦЕЛЯШУК. ФОТА ЛЮБОВІ БЯЛЫЯВАЙ І БЕЛТА

Прэтэндэнты на званне «Містар Беларусь» уражалі разнастайнасцю прафесій — ад тэхніка-сантэхніка да кіраўніка прадпрыемства, ад кандытара да майстра па эпіляцыі... Зрэшты, хапала сярод хлопцаў і яшчэ бесклапотных студэнтаў, і ўжо падкаваных у індустрыі прыгажосці мадэляў. У натоўпе кандыдатаў мы заўважылі і некалькі медыйных асоб — спевачка Міша і шоумена, вядучага «МУЗ-ТБ» Ільію Конанава. Але ўсе яны, незалежна ад ступені «зорнасці» або сціпласці, праходзілі дастаткова жорсткі адбор. З тымі, хто не дацягнуў да мінімальнай роставай планкі ў 180 сантыметраў, гэтаксама як і з тымі, хто не займаўся і не цікавіўся ніводным відам спорту, судзі развіталіся адразу. І нават заўсёд-

■ І мы там былі

на мінулы тыдні ў адным з буйных гандлёвых комплексаў сталіцы дзясяткі людзей танцавалі, прыносілі адзін аднаму клятвы вернасці і цалаваліся. Амаць 100 сямейных пар з розных куткоў Беларусі ўзялі ўдзел у адмысловай акцыі «Вяселле — на біс!», прысвечанай святу ўсіх закаханых.

Для кагосьці з прысутных вясельныя званы прагучалі палова стагоддзя таму, а нехта меў стаж сямейнага жыцця ўсяго паўгода. Хтосьці сам пажадаў паўтарыць урачыстую цырымонію ў імправізаваным ЗАГСе, а кагосьці літаральна прывялі за руку дзеці ці нават унукі. Адны жанкі і нявесты дэманстравалі вярчэння ўборы, другіх «выдавалі» толькі прыгожа прыбраныя дзіцячыя калыскі. Але ўсе гэтыя семі аб'ядноўвала адно — жаданне наноў пераабыць яскравыя вясельныя эмоцыі і зноў прамоўць адзін аднаму самыя важныя словы...

Свае пачуцці удзельнікі падмацоўвалі не толькі палкімі клятвамі, але таксама подпісамі ў спецыяльнай кнізе, а ганаровымі гасцямі на сценны вясельны выступілі вядомая беларуская спявачка Вольга Плотнікіна з мужам-кампазітарам Генадзем Маркевічам і кіраўнік тэатра гумару «Хрыстафор» Яўген Крыжановскі з жонкай Ганнай. «Цяпер мы можам працаваць у сапраўдным ЗАГСе «сведкамі на прапарты» — жартавалі «зорныя» госьці пасля дваццаці рэгістрацыі і не шкадавалі цёплых слоў у адрас кожнай сямейнай пары.

Найпершымі віншаванні, «Пасведчанні аб узаемным каханні» і памятныя падарункі ад арганізатараў атрымалі семі, якія сёлета адзначаюць юбілейныя і проста круглыя даты сумеснага жыцця — 25, 30, 40, 50 гадоў. А семі!

Яшчэ з плянак гэтыя людзі ствараюць вакол сябе клімат павышанага небяспекі і гатовыя да барацьбы з усім сьветам. Яны ніколі не сядзяць і спачатку рукі, пастаянна рызыкуючы перамогі, то церпяць паражэнне. Звышадчуваць натуральна, яны не церпяць крытыкі, адстойваюць праўду, не спыняюцца ні перад чым, але побач з імі павінен быць чалавек, які будзе накіроўваць іх на правільны шлях. Яны незвычайна адкрытыя, схільныя да моцных сяброўскіх адносін, але з-за прамалінейнасці могуць застацца ў адзіноце. Надаць рэальныя, яны заўсёды дапамагаюць тым, каму патрэбна дапамога; моцныя, шчырыя, сумленныя, вераць у агульначалавечы каштоўнасці і ў тое, што ў кожнаму чынак неабходна ўкладваць сэрца.

Гэта вельмі сталыя асобы, якія рэдка рызыкуюць, лічачы за лепшае, перш чым дзейнічаць, выслушваюць усю думку, усё прадуладзець, а не спадзяваюцца на лёс. Яны ніколі не здраджаюць сваім прынцыпам і поглядам, гатовыя любой цаной дапамагчы да праўды. Людзі гэтага дня, стаячы высока над сьветам, часта не заўважаюць і прапускаюць падрабязнасці (дробязі), якія могуць быць для іх вельмі важнымі. З цяжкасцю засвойваюць урокі жыцця, не патрабуюць падтрымкі навакольных, хоць бываюць зусім не прыстасаванымі да жыцця. Іх эмацыянальная сфера кроквая і безабаронная, таму іх можна параніць са страусаў, які хавае галаву ў пясок. Ключ да іх самарэалізацыі — сіла волі і гэтардэсць у спалучэнні з чуліваасцю і пачуццёваасцю.

Гэта вельмі сталыя асобы, якія рэдка рызыкуюць, лічачы за лепшае, перш чым дзейнічаць, выслушваюць усю думку, усё прадуладзець, а не спадзяваюцца на лёс. Яны ніколі не здраджаюць сваім прынцыпам і поглядам, гатовыя любой цаной дапамагчы да праўды. Людзі гэтага дня, стаячы высока над сьветам, часта не заўважаюць і прапускаюць падрабязнасці (дробязі), якія могуць быць для іх вельмі важнымі. З цяжкасцю засвойваюць урокі жыцця, не патрабуюць падтрымкі навакольных, хоць бываюць зусім не прыстасаванымі да жыцця. Іх эмацыянальная сфера кроквая і безабаронная, таму іх можна параніць са страусаў, які хавае галаву ў пясок. Ключ да іх самарэалізацыі — сіла волі і гэтардэсць у спалучэнні з чуліваасцю і пачуццёваасцю.

Гэта вельмі сталыя асобы, якія рэдка рызыкуюць, лічачы за лепшае, перш чым дзейнічаць, выслушваюць усю думку, усё прадуладзець, а не спадзяваюцца на лёс. Яны ніколі не здраджаюць сваім прынцыпам і поглядам, гатовыя любой цаной дапамагчы да праўды. Людзі гэтага дня, стаячы высока над сьветам, часта не заўважаюць і прапускаюць падрабязнасці (дробязі), якія могуць быць для іх вельмі важнымі. З цяжкасцю засвойваюць урокі жыцця, не патрабуюць падтрымкі навакольных, хоць бываюць зусім не прыстасаванымі да жыцця. Іх эмацыянальная сфера кроквая і безабаронная, таму іх можна параніць са страусаў, які хавае галаву ў пясок. Ключ да іх самарэалізацыі — сіла волі і гэтардэсць у спалучэнні з чуліваасцю і пачуццёваасцю.

ЛЮБОЎ ДЫ ЛАД,

або Вясельны бал для тых, каму «за...»

На мінулы тыдні ў адным з буйных гандлёвых комплексаў сталіцы дзясяткі людзей танцавалі, прыносілі адзін аднаму клятвы вернасці і цалаваліся. Амаць 100 сямейных пар з розных куткоў Беларусі ўзялі ўдзел у адмысловай акцыі «Вяселле — на біс!», прысвечанай святу ўсіх закаханых.

Для кагосьці з прысутных вясельныя званы прагучалі палова стагоддзя таму, а нехта меў стаж сямейнага жыцця ўсяго паўгода. Хтосьці сам пажадаў паўтарыць урачыстую цырымонію ў імправізаваным ЗАГСе, а кагосьці літаральна прывялі за руку дзеці ці нават унукі. Адны жанкі і нявесты дэманстравалі вярчэння ўборы, другіх «выдавалі» толькі прыгожа прыбраныя дзіцячыя калыскі. Але ўсе гэтыя семі аб'ядноўвала адно — жаданне наноў пераабыць яскравыя вясельныя эмоцыі і зноў прамоўць адзін аднаму самыя важныя словы...

Свае пачуцці удзельнікі падмацоўвалі не толькі палкімі клятвамі, але таксама подпісамі ў спецыяльнай кнізе, а ганаровымі гасцямі на сценны вясельны выступілі вядомая беларуская спявачка Вольга Плотнікіна з мужам-кампазітарам Генадзем Маркевічам і кіраўнік тэатра гумару «Хрыстафор» Яўген Крыжановскі з жонкай Ганнай. «Цяпер мы можам працаваць у сапраўдным ЗАГСе «сведкамі на прапарты» — жартавалі «зорныя» госьці пасля дваццаці рэгістрацыі і не шкадавалі цёплых слоў у адрас кожнай сямейнай пары.

Найпершымі віншаванні, «Пасведчанні аб узаемным каханні» і памятныя падарункі ад арганізатараў атрымалі семі, якія сёлета адзначаюць юбілейныя і проста круглыя даты сумеснага жыцця — 25, 30, 40, 50 гадоў. А семі!

Яшчэ з плянак гэтыя людзі ствараюць вакол сябе клімат павышанага небяспекі і гатовыя да барацьбы з усім сьветам. Яны ніколі не сядзяць і спачатку рукі, пастаянна рызыкуючы перамогі, то церпяць паражэнне. Звышадчуваць натуральна, яны не церпяць крытыкі, адстойваюць праўду, не спыняюцца ні перад чым, але побач з імі павінен быць чалавек, які будзе накіроўваць іх на правільны шлях. Яны незвычайна адкрытыя, схільныя да моцных сяброўскіх адносін, але з-за прамалінейнасці могуць застацца ў адзіноце. Надаць рэальныя, яны заўсёды дапамагаюць тым, каму патрэбна дапамога; моцныя, шчырыя, сумленныя, вераць у агульначалавечы каштоўнасці і ў тое, што ў кожнаму чынак неабходна ўкладваць сэрца.

Гэта вельмі сталыя асобы, якія рэдка рызыкуюць, лічачы за лепшае, перш чым дзейнічаць, выслушваюць усю думку, усё прадуладзець, а не спадзяваюцца на лёс. Яны ніколі не здраджаюць сваім прынцыпам і поглядам, гатовыя любой цаной дапамагчы да праўды. Людзі гэтага дня, стаячы высока над сьветам, часта не заўважаюць і прапускаюць падрабязнасці (дробязі), якія могуць быць для іх вельмі важнымі. З цяжкасцю засвойваюць урокі жыцця, не патрабуюць падтрымкі навакольных, хоць бываюць зусім не прыстасаванымі да жыцця. Іх эмацыянальная сфера кроквая і безабаронная, таму іх можна параніць са страусаў, які хавае галаву ў пясок. Ключ да іх самарэалізацыі — сіла волі і гэтардэсць у спалучэнні з чуліваасцю і пачуццёваасцю.

Гэта вельмі сталыя асобы, якія рэдка рызыкуюць, лічачы за лепшае, перш чым дзейнічаць, выслушваюць усю думку, усё прадуладзець, а не спадзяваюцца на лёс. Яны ніколі не здраджаюць сваім прынцыпам і поглядам, гатовыя любой цаной дапамагчы да праўды. Людзі гэтага дня, стаячы высока над сьветам, часта не заўважаюць і прапускаюць падрабязнасці (дробязі), якія могуць быць для іх вельмі важнымі. З цяжкасцю засвойваюць урокі жыцця, не патрабуюць падтрымкі навакольных, хоць бываюць зусім не прыстасаванымі да жыцця. Іх эмацыянальная сфера кроквая і безабаронная, таму іх можна параніць са страусаў, які хавае галаву ў пясок. Ключ да іх самарэалізацыі — сіла волі і гэтардэсць у спалучэнні з чуліваасцю і пачуццёваасцю.

Гэта вельмі сталыя асобы, якія рэдка рызыкуюць, лічачы за лепшае, перш чым дзейнічаць, выслушваюць усю думку, усё прадуладзець, а не спадзяваюцца на лёс. Яны ніколі не здраджаюць сваім прынцыпам і поглядам, гатовыя любой цаной дапамагчы да праўды. Людзі гэтага дня, стаячы высока над сьветам, часта не заўважаюць і прапускаюць падрабязнасці (дробязі), якія могуць быць для іх вельмі важнымі. З цяжкасцю засвойваюць урокі жыцця, не патрабуюць падтрымкі навакольных, хоць бываюць зусім не прыстасаванымі да жыцця. Іх эмацыянальная сфера кроквая і безабаронная, таму іх можна параніць са страусаў, які хавае галаву ў пясок. Ключ да іх самарэалізацыі — сіла волі і гэтардэсць у спалучэнні з чуліваасцю і пачуццёваасцю.

Мікалая і Яўгенія Сямілетніка вых за Мінска і Гара і Зінаіды Бугрымовыч з Фанілава сталі «смарэгавымі» ркардсмена-мі сярэд кубяраў — яны разам па 55 гадоў.

«55 гадоў разам! — не стрымліваючы захопленнага здзіўлення, перагаворваліся маладыя людзі за нашымі спінамі. — Гэта ж больш, чым мы абое на свеце жывём, уяўляеш?»

У Андрэя і Ірыны Такарчукоў дзень нараджэння сямі здарыўся 33 гады таму, прычым акурат 14 лютага. «Дату адмыслова не выбралі, — угадавае абаяльная і вельмі маладая маці дзвюх дачок і бабуля двух унучкаў, — вяселле згулялі паміж сямямі, бо абое былі яшчэ студэнтамі. Але не проста распісаліся, а зрабілі вялікае свята — дагэтуль памятаю, было 110 чалавек гасцей!»

Дарэчы, памятныя «вясельна-сямейныя» фотатарэты атрымалі абсалютна ўсе удзельнікі. У фінале акцыі ўсіх чакаў абавязковы трох-ўраўсны вясельны торт — куды без яго? А некаторыя маладыя пары, натхніўшыся ўбачаным і пачутым, менавіта ў гэты дзень паабячалі адзін аднаму стаць мужам і жонкай...

Напэўна, мінскай цырымоніі далёка да самага масавага калектыўнага вяселля ў свеце (скажам, 5 гадоў таму ў Паўднёвай Карэі правялі адначасова 3500 пар, а ў 2012 годзе ў Мексіцы пабраліся шлюбам ажы 6000 пар). Але ад невядомага маштабу свята толькі выйграла, бо атрыманася асабліва цёплым.

Вікторыя ЦЕЛЯШУК. ФОТА МАРЫНЫ БЕГУНЦАВАЙ

Даты Падзеі Людзі

1919 год — утворана Надзвычайная камісія па барацьбе з контррэвалюцыяй, спекуляцыяй і службовымі злоўжываннямі Беларускай ССР, дзяржаўны орган у 1919-22 гг. Спалучыла ў сваёй дзейнасці функцыі спецслужбы і праваахоўнага органа. Утворана ў складзе НКВС БССР як Мінская губернская надзвычайная камісія па барацьбе з контррэвалюцыяй і сабатажам. Ёй падпарадкоўваліся Бабруйская, Ігуменская і Мазырская павятовае ЧК. У сувязі са стварэннем Літоўска-Беларускай Саветскай Сацыялістычнай Рэспублікі (Літбел) Мінская губернская ЧК у маі 1919 г. ператворана ў ЧК Літбел, якая спыніла дзейнасць у жніўні 1919 г. у сувязі з акупацыяй тэрыторыі Літоўска-Беларускай ССР польскімі войскамі. Пасля вызвалення Беларусі 21 ліпеня 1920 г. Мінская губернская ЧК адноўлена, у тым жа годзе перайменавана ў ЧК БССР па барацьбе з контррэвалюцыяй, спекуляцыяй і службовымі злоўжываннямі.

1930 год — амерыканскі астраном Клайд Томба выявіў дзевятую планету Сонечнай сістэмы, арбіта якой праходзіць у знешнім, неасветленым Сонцам абласцях. Астранамічны свет аднаўша назваў яе ў гонар бога падземнага свету Плутона. Прычым першыя дзве літары назвы адпавядаюць ініцыялам вядомага астранома Пэрсіваля Лоўэла. Менавіта ён вылічыў траекторыю руху «заняптунай» планеты і арганізаваў яе пошук. Афіцыйна аб адкрыцці Плутона абвясцілі 13 сакавіка 1930 года, у дзень 75-годдзя Лоўэла, які не дажыў да гэтай падзеі 14 гадоў.

1944 год — нарадзіўся (г. Масква) Будзінас Яўген Дамінікавіч, празаік, нарысіст. Адзін з вядучых нарысістаў і публіцыстаў Беларусі па сельскай тэматыцы. Выдавец знакамітай кніжнай серыі «Вынікі стагоддзя» і дырэктар першага ў краіне прыватнага музея матэрыяльнай культуры «Дудуткі». Аўтар сцэнарыяў фільмаў «З юбілеем пачакаем», «Ліфт для пражываючага чалавека» і дакументальных фільмаў. Памерў у 2007 г.

Было сказана
Пятрыч БРОЎКА, народны паэт Беларусі:
Разумнаму слава — што крыты, а дурню — камень ці пятля.

СЁННЯ

Сонца	Усход	Захад	Даўжыня дня
Мінск	8.23	18.24	10.01
Віцебск	8.16	18.11	9.55
Магілёў	8.13	18.14	10.01
Гомель	8.06	18.14	10.08
Гродна	8.38	18.40	10.02
Брэст	8.35	18.	